

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN
OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Rok DAMIJAN

**NOVE MOŽNOSTI TRŽENJA OPUŠČENE
GOZDARSKE KOČE ŠUMIK NA POHORJU**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Rok DAMIJAN

**NOVE MOŽNOSTI TRŽENJA OPUŠČENE GOZDARSKE KOČE
ŠUMIK NA POHORJU**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**NEW MARKETING OPPORTUNITIES OF THE ABANDONED HUT
ŠUMIK ON POHORJE**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2011

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija gozdarstva na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Opravljeno je bilo na Katedri za obnovljive gozdne vire, skupina za krajinsko gozdarstvo in prostorsko informatiko.

Komisija za študijska in študentska vprašanja Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF je dne 17. 6. 2010 sprejela temo in za mentorja diplomskega dela imenovala doc. dr. Janeza Pirnata, za recenzenta pa prof. dr. Andreja Bončino.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisani se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddal v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Rok Damijan

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	GDK 67:907:382.7+965 (043.2)=163.6
KG	gozdarske koče/koča na Šumiku/Pohorje/trženje/gozdne funkcije/gozdni delavci
KK	
AV	DAMIJAN, Rok
SA	PIRNAT, Janez (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
LI	2011
IN	NOVE MOŽNOSTI TRŽENJA OPUŠČENE GOZDARSKE KOČE ŠUMIK NA POHORJU
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	IX,77 str., 5 pregl., 17 sl., 12 pril., 68 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	

Diplomsko delo obravnava nove možnosti trženja koče na Šumiku. Namen naloge je ugotoviti dosedanje rabo in iz tega izpeljati najprimernejše možnosti nadaljnjega razvoja objekta, ki vključujejo funkcije okoliških gozdov. Avtor v svojem delu poda zgodovinski pregled dejavnosti, ki so potekale v koči. Sledi kratek pregled življenja gozdnih delavcev na Pohorju, saj je bila koča med drugim tudi njihov bivalni prostor. V nalogi je predstavljen primer dobre prakse gospodarjenja s podobnimi objekti v Avstriji, ob tem pa so predlagane še različne možne dopolnilne dejavnosti, ki so tudi cenovno ovrednotene. Idejne dejavnosti se po večini nanašajo na gozd in gozdarsko stroko. V času nastajanja naloge se je na območju Pohorja, kjer se obravnavan objekt nahaja, pričel projekt NATREG (Managing Natural Assets and Protected Areas as Sustainable Regional Development Opportunities). V nalogi so navedene možnosti razvoja koče na Šumiku v sklopu tega projekta.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Dn
DC	FDC 67:907:382.7+965 (043.2)=163.6
CX	forestry huts/Šumik hut/Pohorje/marketing/forest function/forestry workers
CC	
AU	DAMIJAN, Rok
AA	PIRNAT, Janez (supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
PB	University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Department of forestry and renewable forest resources
PY	2011
TI	NEW MARKETING OPPORTUNITIES OF THE ABANDONED HUT ŠUMIK ON POHORJE
DT	Gratuation Thesis (university studies)
NO	IX, 77 p., 5 tab., 17 fig., 12 ann., 68 ref.
LA	sl
AL	sl/en
AB	

The thesis deals with the new marketing opportunities of the Šumik hut. It offers a historical overview of the purpose of the hut, as well as an overview of forest workers life, who are one group of users of the hut. The purpose of the research was to determine the current use of the hut and on the basis of it decide on possibilities for further development of the facility including functions of the surrounding forest. The thesis includes an example of good forest hut management practices in Austria. Possible additional activities and their price are presented in a table. Outline scheme of activities are mostly related to the forest management. Activities of this profession contributed significantly to raising the visibility and understanding in the area. At the time of writing the thesis the project Pohorje NATREG (Managing Natural Assets and Protected Areas as Sustainable Regional Development Opportunities) was launched. The project is executed in the area of the facility discussed in this thesis. The thesis includes also potential possibilities for the development of the Šumik hut within the project.

KAZALO

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA.....	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO.....	V
KAZALO PREGLEDNIC.....	VII
KAZALO SLIK.....	VIII
KAZALO PRILOG	IX
1 UVOD.....	1
1.1 NAMEN	2
1.2 OBJEKT RAZISKAVE.....	2
1.3 METODE DELA.....	4
1.3.1 Kabinetno delo.....	4
1.3.2 Terenski del	4
2 KRONOLOŠKI PREGLED NAMEBNOSTI KOČE	5
3 PREGLED BIVANJA GOZDNIH DELAVCEV NA POHORJU	9
4 UPRAVLJANJE KOČ V AVSTRIJI- Öbf AG (primer dobre prakse iz Avstrije)	12
5 VPLIVI FUNKCIJ GOZDA NA KOČO NA ŠUMIKU	18
5.1 MOŽNE OPCIJE PONUDBE KOČE	23
5.1.1 Izobraževanje lastnikov gozdov	25
5.1.2 Pohodništvo, panoramski maraton	25
5.1.3 Kolesarjenje.....	27
5.1.4 Vlečni psi.....	27
5.1.5 Segway	27
5.1.6 Opazovanje divjadi.....	28
5.1.7 Lovni turizem	28
5.1.8 Gobarjenje, zeliščarstvo.....	29
5.1.9 Čebelarstvo	30
5.1.10 Postojanka za konje, hipoterapija, prikaz spravila lesa z konji	31
5.1.11 Učenje tujih jezikov v naravi.....	32
5.1.12 Raziskovalni tabori.....	32
5.1.13 Astronomska opazovanja.....	33
5.1.14 Tradicionalne jedi, prikaz kuhanja	34
5.1.15 Gozdarska koliba, prostor za razstavne eksponate	35
5.1.16 Obnova vodne drče.....	37
5.1.17 Gozdarska tekmovanja	37
5.1.18 Dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami.....	38
5.1.19 Ogled krošenj.....	38
5.1.20 Pot skozi posledice ujme	40
5.1.21 GPS orientacija, s točkami	40
5.1.22 Tematska pot	41
6 OVREDNOTENJE.....	44
7 PROJEKT NATREG.....	48
7.1 Cilji priprave osnutka načrta upravljanja pilotnega območja Pohorje (Danev in sod., 2010)	49

7.2	NAČRTOVANI REZULTATI.....	49
8	VIZIJA NOVEGA NAJEMNIKA	54
9	RAZPRAVA.....	63
10	POVZETEK	66
11	SUMMARY	69
12	VIRI.....	72
13	ZAHVALA	
14	PRILOGE	

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Prikaz spreminjanja namembnosti koče od postavitve do danes z dogodki na koči, ki so vplivali na njeno nadaljnjo rabo.....	5
Preglednica 2: Cenik ponudbe v sklopu Fürsten in der Wildnis in ostale ponudbe, ki jo izvajajo delavci Obf: (vir: Nationalpark Kalkalpen, 2010)	17
Preglednica 3: Možne dopolnilne dejavnosti na koči.....	23
Preglednica 4: Rezultati meritev s SQM (meritve: Rok Damijan, 2011).....	34
Preglednica 5: Primernost naših opcij ponudbe iz poglavja 5.1 z vizijo ŠKTD Divji petelin	55

KAZALO SLIK

Slika 1: Ortofoto posnetek Koče na Šumiku (Prostorski portal RS, 2010)	2
Slika 2: Širše območje raziskave v krogu s premerom 7 km.....	3
Slika 3: Koča, Jagdhaus Pass Thurn (Almliesel ..., 2011).....	13
Slika 4: Koča v Bodinggrabnu (foto: Rok Damijan, 2010).....	15
Slika 5: Koča Bodinggraben (foto: Rok Damijan, 2010)	15
Slika 6: Pregledna karta funkcij v GE Lobnica (Gozdnogospodarski načrt ..., 2004)	20
Slika 7: Potek panoramskega maratona 42 km; A,D- koča Šumik, B- Rogla, C- Trije kralji (Google Earth, 4. 5. 2011)	26
Slika 8: Predvidena lokacija čebelnjaka (Google Earth, 4. 5. 2011)	30
Slika 9: Fotografija zunanosti herbarija (foto: Rok Damijan, 2008).....	36
Slika 10: Fotografija notranjosti herbarija (foto: Rok Damijan, 2008)	36
Slika 11: Možna lokacija večnamenskega stolpa, za ogled krošenj uporaben za opazovanje divjadi 5.1.6, astronomska opazovanja 5.1.13 (Google Earth, 4. 5. 2011).....	39
Slika 12: Primer večnamenskega opazovalnega stolpa višine okoli 11 m. (foto: Rok Damijan, 2011)	39
Slika 13: Informacijska table z opisi v Braillovi pisavi (foto: Rok Damijan, 2008).....	42
Slika 14: Informacijska tabla za spoznavanje delov dreves (foto: Rok Damijan, 2008)....	43
Slika 15: Razvoj Bergwaldprojekta od leta 1987 do 2009 (Bergwald ..., 2011).....	45
Slika 16: Projektno območje, meja pilotnega območja Pohorje (Procesni načrt, 2010)	48
Slika 17: Fotografija koče na Šumiku (foto: Olga Malec, 30. 9. 1973)	51

KAZALO PRILOG

- Priloga A: Izjava o sodelovanju in zahteva za odgovornejši odnos do regijskega parka Pohorje ter kočice pri Šumiku
Priloga B: Biltenu Občine Ruše, oktober 2006
Priloga C: Kreativ Rogaška d.o.o. o glažutarstvu
Priloga Č: Pismo o nameri za skupno sodelovanje med ZGS in Občino Ruše
Priloga D: Tehnično poročilo Dr. Durjava d. o. o., 5. poglavje
Priloga E: Vabilo na predložitev ponudb za oddajo kočice Šumik v najem, na Unior Rogla....
Priloga F: Najemna pogodba
Priloga G: Idejna zasnova ŠKTD Divji petelin
Priloga H: Cenik Segway 2010
Priloga I: Načrt gozdarske kolibe (Forstmuseum Silvanum)
Priloga J: Pregledi strateških in operativnih ciljev za Pilotno območje Pohorje
Priloga K: Fotografija informacijske table pred kočico z vsebino

1 UVOD

Človek je del narave in kot tak razvija odnos do svojega okolja. Ta odnos je socialen in tudi emocionalen. Ljudje so se že od nekdaj iz različnih vzrokov zatekali v naravo, v svoje primarno okolje.

Eden izmed teh dejavnikov vračanja k naravi je bil gotovo lov, ki je v osnovi služil preživetju. Skozi zgodovino pa se je človek razvijal in vzporedno s tem so se razvijale tudi njegove potrebe. Lov, ki je prej pomenil zagotovitev hrane, je kmalu postal strast, ki so se je po večini posluževali plemiški gospodje ter nekateri premožni meščani. Ti so načeloma lovili v lastnih gozdovih – na veleposestih. Po določenem času pa jih to ni več zadovoljevalo, zato so hodili na lov v druga lovišča, v svoja pa so sprejemali goste, željne lova. V ta namen so si postavljali lovske koče, ponekod tudi dvorce, ki so jih uporabljali sami, na voljo pa so bile tudi gostom. Z njimi so se pogovarjali o zabavi (lovu), pa tudi o poslu, saj so bili predstavniki tega družbenega sloja pogosto lastniki ali upravljavci podjetij.

Koča na Šumiku je dober primer tega, kako so se možnosti trženja oziroma uporaba stavbe v zgodovini spreminjale. Zanimivo je, da so različni upravljavci v ospredje postavljali vlogo koče za zagotavljanje lastnih interesov. Sprva je bila namenjena lovcem, nato je postala najemniško stanovanje, pozneje planinska postojanka, nekaj desetletij pa je služila kot gozdarska koča, ki je gozdnim delavcem dajala zavetje ter predvsem topel obrok. Ob vseh preteklih namembnostih je bila koča v zadnjem desetletju žal zapuščena. Povod za nastanek naloge je bil namig direktorja Zavoda za gozdove Slovenije g. Jakše, da ugotovimo kakšne so možnosti nadaljnjega razvoja. Iz izdelanih projektov je koča v osnovi predvidena kot gostinski objekt, ki bi obiskovalcem nudil počitek in okrepitev s toplim obrokom. Za sodobnega izletnika pa to po navadi še zdaleč ni dovolj, zato je treba razmišljati, kako poleg kulinaričnega razvajanja obiskovalcem ponuditi še različne zanimivosti, ki bodo poudarile predvsem ohranjeno naravno okolje, kot je gozd.

1.1 NAMEN

Namen diplomske naloge je predstaviti dosedanje vloge koče na Šumiku ter iz tega izpeljati najprimernejše možnosti nadaljnjega razvoja objekta. Pri tem je treba upoštevati vse prednosti in slabosti, ki jih prinaša bližnja prihodnost, in so vezane na mnogonamenske gozdove v okolici. Pri nas je podobno delo izdelala Anamarija Šegina; v svoji diplomski nalogi (2008) je obravnavala gozdarske koče na blejskem gozdnogospodarskem območju.

1.2 OBJEKT RAZISKAVE

Raziskavo smo izpeljali na dveh ravneh. Prva raven (osrednji del) zavzema območje, na katerem se nahaja koča (*Šumik, Smolnik 42; katastrska občina Smolnik, št. 672, številka parcele: *96 v velikosti 2290 m²; od tega zavzema stanovanjska stavba 219 m², gospodarsko poslopje 190 m² in dvorišče 1881 m²*) (Prostorski portal RS, 2010).

Slika 1: Ortofoto posnetek Koče na Šumiku (Prostorski portal RS, 2010)

Druga raven raziskave pa je potekala v širšem območju, in sicer v oddaljenosti približno 7 km od koče na Šumiku. To območje smo si izbrali zato, ker je v tem radiu največ naravnih in kulturnih zanimivosti, ki si jih obiskovalci koče lahko ogledajo (slapova Veliki in Mali Šumik, naravni rezervat Pragozd Šumik, bojišče Pohorskega bataljona, del ohranjene drče

na Lobnici, Črno jezero, Falski ribnik, smučarski center, Klopni vrh). Glavni namen je ta, da obiskovalci svoja prevozna sredstva pustijo v bližini koč ter se do teh atraktivnih lokacij odpravijo peš ali s kolesom. Razdalja 7 km pa je ravno pravšnja za prijeten sprehod po neokrnjeni naravi.

Slika 2: Širše območje raziskave v krogu s premerom 7 km.

1.3 METODE DELA

Prvi del raziskave je bil osredotočen na pridobivanje informacij o koči na Šumiku. Podatke smo pridobivali na dva načina, in sicer s kabinetnim delom ter z aktivnim terenskim iskanjem informacij.

1.3.1 Kabinetno delo

Kabinetno delo, ki smo mu namenili največ časa, je potekalo v Univerzitetni knjižnici Maribor. Tu smo pregledali razne literarne in časopisne objave o koči na Šumiku. Po pridobljenih prvih virih nas je pot vodila v Pokrajinski arhiv Maribor, kjer smo pregledali korespondenco z naslovom *Gospoščina Fala*, saj prav s te graščine izvirajo prvi lastniki koče. V navedenem viru je bilo ogromno podatkov o življenju na gosposčini. Posluževali smo se tudi internetnih aplikacij, ki so nas usmerjale k ustreznim virom. O zgodovini lastništva parcele, na kateri se nahaja koča Šumik, smo se pozanimali na Okrajnem sodišču v Mariboru (Zemljiška knjiga, 2010).

Na širšem območju raziskave približno 7 kilometrski kroga od same koče, smo podatke pridobivali s pomočjo internetnih virov, kjer smo dobili osnovne podatke. Podrobnejše odgovore smo iskali na terenu.

1.3.2 Terenski del

Kabinetno delo je porodilo veliko vprašanj. Da bi dobili ustrezne odgovore, smo poiskali ljudi, ki so se z obravnavanim objektom ukvarjali v preteklosti. Najprej smo obiskali g. Goričana, ki je osvetlil zgodovinski razvoj koče in spremembe njene namembnosti. Dodatne informacije smo pridobili na Občini Ruše. Podrobno osvetlitev vizije, kako gospodariti s kočo v turistične namene, pa je podal zadnji najemnik, g. Kokol. V sklop terenskega dela spada tudi ogled sedanjega stanja koče s pripadajočim gospodarskim objektom. Na terenu smo si ogledali še bližnje znamenitosti, ki so vključene v širše območje raziskave.

2 KRONOLOŠKI PREGLED NAMEBNOSTI KOČE

Preglednica 1: Prikaz spreminjanja namembnosti koče od postavitve do danes z dogodki na koči, ki so vplivali na njeno nadaljnjo rabo

Leto	Namembnost
1936	Izgradnja (Goričan, 2010)
1940	uradna otvoritev (Goričan, 2010)
30. 9. 1945	predaja koče planinskemu društvu Ruše (Tovšak, 2001)
1962	vrnitev koče GG Maribor (uporaba za gozdne delavce) (Tovšak, 2001)
1993	razdelitev premoženja med GG Maribor in ZGS (Mrakič, 2010)
1998–2003	Adi Kokol oskrbuje kočo čez vikende za obiskovalce (Kokol, 2010)
25. 9. 2005	okrogla miza o regijskem parku (priloga A)
2006	obnova oken, kuhinje ter vodne inštalacije (priloga B)
2007	Kreativ Rogaška d.o.o. izkaže zanimanje za najem koče (priloga C)
2007	pismo o nameri med ZGS in Občino Ruše o skupnem sodelovanju (priloga Č)
2010	najemnik Ruše turizem (priloga F)
2011	januar prekinitev pogodbe z Ruše turizmom (Mrakič, 2011)
2011	najemnik postane ŠKTD Divji petelin (priloga G)

Koča na Šumiku je bila zgrajena leta 1936 kot lovska postojanka stotnika Glančnika, moža Karoline Zabeo, ki je bila prvorojenka italijanskega grofa Zabeo s Falske gosposčine (grasčine). Po podatkih gospoda Goričana (3. 7. 2010) je bila uradna otvoritev lovske koče leta 1940, in sicer za izbrane povabljenke. Častnik *Vestnik* (29. 9. 1945) v enem svojih članku z naslovom »Otvoritev koče nad Šumikom« navaja, da je bila koča namenjena samo nemškutarjem in petokalonašem (prebivalci zasedenih ozemelj, ki so zaradi političnih, verskih, svetovnih nazorov sodelovali z okupatorjem), saj slovenska noga ni smela prestopiti praga vhodnih vrat.

Goričan pojasnjuje, da se je po Glančnikovi izselitvi iz naših krajev v kočo naselil revirni logar g. Podlesnik, ki je kočo uporabljal kot lasten dom vse do leta 1943, ko so se vanjo naselili partizani. Po vojni je na tem območju Pohorja edina ostala ne požgana in neporušena.

Po koncu vojne je upravljanje koče ponovno prešlo v gozdarske roke, natančneje v roke Gozdnega gospodarstva Maribor, vendar ne za gozdarske namene. Po zaslugi takratnega direktorja GG v Rušah, gospoda Vlada Najzerja, je bila koča predana Planinskemu društvu Ruše, saj v bližini ni bilo nobenega drugega podobnega objekta, ki bi planincem in pohodnikom služil kot postojanka. Planinsko društvo je upravljalo s kočo do leta 1962, ko je potekla pogodba z GG Maribor. Pohorje se je s kočo Šumik tako pridružilo trem planinskim kočam v slovenskih gorah, ki so bile oskrbovane že leta 1945 (Tovšak, 2001).

Okoliški gozdovi so bili ves ta čas redno gospodarjeni in v ta namen je bila ob potoku Lobnica postavljena drča za spravilo lesa v dolino. Po letu 1962 so se v kočo naselili gozdni delavci, ki jim je objekt služil kot prostor za nastanitev in redno toplo prehrano. V koči je prebivalo okoli štirideset gozdnih delavcev. V tem času delavci niso več oskrbovali drče, saj je bila okoli leta 1960 zgrajena gozdna cesta iz Ruš do Šumika.

Aprila leta 1998 je g. Kokol sklenil z Zavodom za gozdove (v nadaljevanju ZGS) najemno pogodbo o upravljanju s kočo na Šumiku za obdobje petih let. Koča je bila v tem času ob vikendih, praznikih in čez poletje odprta za vse obiskovalce. Ob odprtju so v kočo postavili nove gostinske mize in postelje, ki so omogočale 26 prenočišč. Koča z zunanjim dvoriščem je omogočala pogostitev 160 ljudi (80 zunaj in prav toliko v notranjosti). V obdobju, ko je nad kočo bdel g. Kokol, se je zvrstilo veliko dogodkov. Leta 1999 je na primer avstrijsko podjetje prikazalo različne gozdarske stroje, leta 2000 je bila koča postojanka konjenice, ki je takrat šla čez Pohorje, koča si je kot kraj za urjenje izbrala gorska reševalna služba s psi, tukaj so bile tudi skupine z vlečnimi psi iz Avstrije in Italije, koča je gostila celo dve poroki, pa silvestrovanja, ki so bila rezervirana že celo leto vnaprej. Osnovne šole so kazale veliko zanimanje za organizacijo šole v naravi na koči Šumik, vendar to ni bilo mogoče, saj je bilo premalo ležišč in koča ni bila odprta vse leto. Ob koči je bilo igrišče za odbojko, zato so jo ljudje izkoriščali kot izhodišče in cilj svojih

izletov. Tu so se lahko tudi okrepili z vrhunsko gobjo juho z ajdovimi žganci, za katero g. Kokol pravi, da je bila poleg ostalih kulinaričnih dobrot paradni konj njihove ponudbe. Da se ljudje radi vračajo, je treba zanje zelo dobro poskrbeti, dodaja g. Kokol.

Krajani Smolnika so 5. 1. 2003 naslovili na ZGS pismo, v katerem izražajo razočaranje nad prekinitvijo najemne pogodbe z gospo Marijo Kokol, najemnico koče na Šumiku. S pismom želijo spodbuditi ZGS, da bi družino Kokol ponovno izbral kot najemnika koče. Julija istega leta naslovi pismo na direktorja ZGS-ja še župan Občine Ruše. V zbranih dokumentih, ki smo jih dobili, ni bilo nikjer odgovora direktorja Zavoda za gozdove.

V sklopu tedna mobilnosti Društvo za razvoj Ruš Lira vsako leto organizira pohod na Šumik, ki ga imenujejo »Naskok na Šumik«. Tako je bilo tudi 25. 9. 2005, ko so pred kočo podpisali peticijo z naslovom »Izjava o sodelovanju in zahteva za odgovornejši odnos do Regijskega parka Pohorje ter koče pri Šumiku« (priloga A). V Biltnu Občine Ruše je bil decembra istega leta objavljen članek, ki povzema septembrski dokument. Na koncu avtor članka poziva vse, ki imajo zamisli v zvezi z razvojem Pohorja, da jih pošljejo na v članku naveden elektronski naslov.

Leta 2006 so bila na koči opravljena nekatera obnovitvena dela. V pritličju so bila zamenjana dotrajana okna, obnovila se je kuhinja ter vodovodna instalacija. V Biltnu Občine Ruše z oktobra 2006 najdemo članek, ki to potrjuje (priloga B). Naslednje leto pa se je za dolgoročni najem ali nakup koče zanimal Kreativ Rogaška d. o. o. Njihova vizija je obuditi steklarske dejavnosti na Pohorju (priloga C).

Leta 2007 sta ZGS in Občina Ruše podpisala dokument o nameri za skupno sodelovanje. Podpisnika sta bila župan Občine Ruše in direktor ZGS-ja (priloga Č).

Maja 2008 je podjetje Dr. Durjava arhitektura, raziskave, projekti d.o.o. (v nadaljevanju Dr. Durjava d.o.o.) izdelalo kompletno tehnično poročilo o obnovi koče in pripadajočega gospodarskega poslopja (priloga D).

Naslednje leto, 21. 4. 2009, je ZGS naslovil na Unior Rogla »Vabilo na predložitev ponudb za oddajo koče Šumik v najem«. V dokumentu, ki je obsegal 10 točk (priloga E), so bili navedeni podatki o objektu ter splošni pogoji ponudbe za oddajo v najem. Interesantom je bil za prenovu na razpolago idejni projekt – Načrt arhitekture št. 12, ki ga je izdelalo podjetje Dr. Durjava d.o.o. Sprejemljive dejavnosti, ki naj bi se opravljale v nepremičnini, so:

- turizem in rekreacija,
- počitnice in razvedrilo,
- izobraževanje, gostinstvo,
- društvena dejavnost, povezana z naravo,
- kmetijstvo, gozdarstvo,
- domača obrt.

Pod podobnimi pogoji je bila 1. 2. 2010 sklenjena najemna pogodba med najemodajalcem Republiko Slovenijo, ki jo je zastopala Vlada Republike Slovenije, v njenem imenu in po njenem pooblastilu upravljavec premoženja Zavod za gozdove Slovenije, ki ga je zastopal direktor Jošt Jakša, in najemnikom Ruše Turizem d.o.o., ki ga je zastopal direktor Miroslav Temnik (priloga F).

Januarja 2011 je bila pogodba predčasno prekinjena, saj najemnik ni bil več zmožen izpolnjevati najemnih pogojev. Podjetje ni moglo obnoviti in s tem oživiti Koče na Šumiku. Po prekinitvi pogodbe je ZGS razpisal nov razpis za najem koče v dnevniku Večer 20. 1. 2011. Na razpisu je bilo izbrano Športno kulturno turistično društvo Divji petelin (priloga G).

3 PREGLED BIVANJA GOZDNIH DELAVCEV NA POHORJU

Gozdni delavci so bili sprva mezdni delavci na eni izmed posesti veleposestnikov, ki so si lastili celotno Pohorje. »Na severni strani Pohorja sta bila dva veleposestnika, nad Rušami je bil lastnik grof Zabeo z obsegom posestva 4739 hektarjev, nad Mislinjo pa je bilo Lohningarjevo posestvo s 3083 hektarji« (Baš, 1967: 23). V večini primerov so bili veleposestniški gozdovi veliko bolje gospodarjeni kot kmečki. Pri gozdnem delu so bili poleg domačih delavcev zaposleni tudi Hrvati in Italijani. Organizirane so bile t. i. kompanije. Na začetku intenzivnejše izrabe gozdov v 70. letih 19. stoletja delavci niso bili stalni, saj so jih najemali za krajši čas. Za zagotovitev stalne delovne sile so na veleposestvih delavcem postavljali hiše, nakupovali živila, skrbeli za zdravstveno pomoč, šolo in cerkev ter jim dodelili nekaj posestva, pašo in pravico do drv v gozdovih. Podpirali so tudi nezmožne delavce, njihove vdove in sirote. Delavci so po končanem štiridesetletnem delu dobivali pokojnino. Vsem ugodnostim navkljub je bilo stalno zaposlenih delavcev zelo malo.

Po nekaterih pričevanjih je znano, da so se v gozdove h gozdnemu delu zatekali mladi fantje, ki so se želeli izogniti vpoklicu v vojsko. Na mestu dela so si postavili preproste koče, narejene iz brun.

Veleposestniki v svojih gozdovih niso tržili le primarnih proizvodov gozdov, kot je na primer les. Postavljali so tudi glažute in žage, zato so v zaselkih živeli skupaj žagarji, gozdni delavci, cestarji, učitelji, ki so skrbeli za izobrazbo otrok, duhovnik ... S tovrstno stalno naselitvijo se je delodajalcem zagotovila dolgoročna izurjena delovna sila, ki je svoje delo opravljala z največjo storilnostjo. Glavni namen je bil zagotoviti delavcem brezplačno nastanitev, s tem pa so bili stalno zaposleni delavci deležni boljših razmer kot najemni, ki so prebivali pri okoliških kmetih.

Pod nekaterimi veleposestniki so si gozdni delavci na deloviščih postavljali kolibe, ki so bile primerno velike za določeno skupino delavcev, namenjene pa so bile spanju, kuhanju in zatočišču pred slabim vremenom. Po končanem delu na določenem delovišču je bila navada, da so kolibo podrli. Kolibe niso bile povsod enake; manjše v notranjosti niso imele

ognjišča, ležišče pa je bilo zgolj nastlano s travo in praprotjo, medtem ko so bili v večjih postavljeni pogradi s podlago iz okroglih drogov. Barake so bile namenjene dvema skupinama delavcev, to je skupno šestim ljudem. Velike so bile 3 x 2 metra ali 4 x 5 metrov. V večjih barakah je lahko prenočilo okoli 20 gozdnih delavcev. Za postavitev obeh vrst stavbe so delavci prejeli plačilo kakor za druga gozdna dela.

Težkemu fizičnemu delu je bilo na dan namenjenih v povprečju 10 in več ur. Delo gozdnih delavcev je obsegalo sečnjo, spravilo, saditev, nego drevja. V povprečju se je na veleposestnika posekalo okoli 4000 m³ tehničnega lesa in 2000 m³ drv. Iz gozdarske stroke se računa, da je površina 50 do 80 hektarjev namenjena enemu gozdnemu delavcu (Marinovič, 1949, cit. po Baš, 1967). V omenjenih gozdovih je šlo za golosečni sistem – frate, prebiralna sečnja pa se je izvajala zgolj v minimalnem obsegu. Orodje, ki so ga delavci uporabljali pri sečnji, so žage, sekire, cepini, zagozde, lupilnice, merila, razperila, pile in brusni kamni, ter dereze ali krapižlarje (Hiltl, 1893). Skupina treh delavcev je ob golosečnem gospodarjenju v enem dnevu obdelala pet do deset kubičnih metrov lesa. Pri prebiralni sečnji je bil učinek manjši. Naloga redno zaposlenih delavcev je bilo tudi spravlanje lesa v dolino. V zimskem času so to počeli s sanmi na samoutež, imenovanimi »šlite«, v spomladanskem času, ko je bilo dovolj vode, pa so uporabljali vodne drče oziroma »riže«. Najbolj znana je Lobniška riža, dolga več kot 10 kilometrov, ki je obratovala od leta 1836 do leta 1959.

Delavci so bili glede preskrbe s hrano prepuščeni samim sebi. Za hrano so v povprečju odmerjali dve tretjini mesečne plače. Visoke stroške so povzročale predvsem dolge transportne poti v oddaljene kraje in slabe prometne povezave (Žumer, 1939). Glavni del prehrane so bili koruzni žganci ali polenta, sir in slanina. Znana so dognanja, da gozdni delavec za svoje delo porabi okoli 4500 kalorij, kar je več kot rudar. Marinovič v delu *Ekonomika šumarstva* iz leta 1949 zato ugotavlja, da gozdni delavec potrebuje visoko kalorično in raznoliko hrano, ki so je bili pohorski delavci deležni.

Oblačila so si morali gozdni delavci priskrbeti sami. Osnovna obleka se ni veliko razlikovala glede na letni čas. Pozimi so si nadeli nekatera dopolnila, kot so na primer gojzarice. K delovni opravi so sodile dolge hlače in suknjič, imenovan »reklc« (Baš, 1967).

Baš navaja tudi, da so delavci v enem ušesu nosili uhan, imenovan »ringlc«, zaradi prepričanja, da varuje pred glavobolom.

Delovne skupine so bile oblikovane prostovoljno; delavci so se med seboj dogovorili, kako in s kom bodo delali. Vodje skupin so predlagali logarji in gozdarji. Delo je bilo akordno, zato so se v produktivnejše skupine povezovali urnejši delavci. Znano je, da so 16. avgusta praznovali god svojega zavetnika sv. Roka, zato je bil to dela prost dan, ki pa je bil plačan (Koprivnik, 1923).

Baš omenja, da naj bi bila edina »prava« izraba prostega časa ponoči, ko so spali in si nabirali novih moči za naslednji delovni dan. Poznana pa je vsesplošna pismenost gozdnih delavcev; naročeni so bili celo na tedenske časopise, kot sta bila Slovenski gospodar in Domovina (Šlebinger, 1937, cit. po Baš, 1967).

Na podlagi zgodovinskih podatkov, smo si ustvarili jasno podobo, kako je izgledalo življenje na Pohorju. Iz danih podatkov je možno izpeljati zanimivo ponudbo za prihodnost.

4 UPRAVLJANJE KOČ V AVSTRIJI- Öbf AG (PRIMER DOBRE PRAKSE IZ AVSTRIJE)

Na gospodarskem področju se Slovenija rada primerja s severnimi sosedi Avstriji. Pogosto ugotavljamo, kakšen standard imamo pri nas in kakšnega imajo v Avstriji. Odločili smo se, da podobno primerjavo opravimo še na področju gozdnih koč. Poblíž smo si ogledali, kako s podobnimi objekti gospodarijo v Avstriji, in ugotavljali, kje so razlike, predvsem pa prednosti njihovega gospodarjenja. Razmišljali smo tudi o tem, kako bi opažene prednosti najlažje prenesli v naš prostor.

Österreichische Bundesforste ali v prevodu Avstrijski zvezni gozdovi (v nadaljevanju Öbf) v Avstriji upravljajo s približno 10 % celotne površine. Družba je delniška, vendar v 100 % državni lasti. V njihovo upravljanje sodi gospodarjenje z gozdovi, jezeri, smučišči, kmetijskimi površinami (njive, pašniki, travniki) ter seveda z vso infrastrukturo, ki se nahaja na teh območjih, torej ceste, vlake in okoli 2000 gozdarskih koč. Dobra četrtina teh objektov (okrog 600) je v dolgoročnem najemu, kar najemnikom omogoča, da jih sami urejajo in obnavljajo. Pri tem je pomembno, da veljajo za stavbe, ki so kulturno zaščitene, strožja merila glede načina obnove in vrste uporabljenih materialov (Strasser, 2010).

Kot zgled dobrega gospodarjenja z gozdarskimi kočami izpostavljamo dva primera.

Prvi, ki se nahajajo na območju Tirolske in Salzburške zvezne dežele, se nanaša na širšo turistično ponudbo kratkoročnega oddajanja koč. Na omenjenem območju se nahaja 12 objektov, ki jih tržijo preko turističnega programa Almliesl (Almliesl..., 2011). S tem programom so začeli leta 1999 in od takrat je organizacija najema potekala preko MTSAustria GmbH, ki vodi projekt Almlisl. Öbf za lastno propagando ter trženje teh koč ni namenjalo investicij v lastni družbi, ampak so to predali MTS Austria GmbH. Po podatkih g. Strasserja (Öbf, Immobilien und Tourismus) je zasedenost koč vse leto okoli 90 %, letni neto dohodek na oddano koč pa je po podatkih g. Strasserja (2010) okoli 7000 €. Öbf v prihodnosti ne namerava širiti ponudbe počitniških hišic, za kar g. Strasser (2010) navaja tri razloge. Prvi je ta, da je podobnih objektov v navedenem okolju dovolj in

dodatna postavitve in obnova ne bi doprinesli velikih dohodkov (za primerjavo: letni dohodek od najema smučarskih površin družbi prinaša okoli 3 mio €). Drugi razlog je, da je večina teh objektov oddaljenih od vodne, električne in cestne infrastrukture. Za zagotavljanje le-teh pa so potrebne velike investicije. Tretji in z vidika zveznih držav najpomembnejši pa je razlog zaščite kmetov, ki bi se jim z množičnim povečanjem gradnje in s tem pospeševanjem turizma zmanjšale možnosti za njihovo primarno dejavnost.

Slika 3: Koča, Jagdhaus Pass Thurn (Almliesel ..., 2011)

Po ceniku za poletje 2011 je za dnevni najem koče Jagdhaus Pass Thurn, v povprečju treba odšteti okoli 92 €. Objekt je primeren za 6 do 9 ljudi. Lokacija objekta je zelo atraktivna, saj se nahaja v neposredni bližini svetovno znanega zimskega smučarskega kraja Kitzbühl. Ta koča nas je spomnila, da je tudi naš objekt raziskave v neposredni bližini smučarskih centrov, kar mu daje dodatni potencial.

Podobnih manjših koč, ki so v lasti ZGS, je na območju Pohorja še več. Nekaj primerov manjših koč na območju Območne enote Maribor, ZGS na Pohorju (Mrakič, 2010):

- gozdarska koča Jezerc pod Peskom,
- lovska koča Kep nad Lovrencem na Pohorju,

- lovska koča Paka v Rakovcu,
- lovska koča Skrivni hriber nad Mislinjo,
- lovska koča Tinčeva bajta na Planini pod Šumikom.

Drug primer uspešnega gospodarjenja z zapuščenimi gozdarskimi objekti pa je gozdarska hiša v Nacionalnem parku (NP) Kalkalpen, natančneje v Bodinggrabnu. Koča je bila leta 1830 v osnovi zgrajena kot letni lovski dvorec družine Lamberg. V njej so se zadrževali le plemiči in visoka gospoda, ki je prišla na lov. Najbolj priljubljen je bil lov na gamsa in jelenjad. Michael Kirchweger (2010), upravitelj koče, pripoveduje, da je ta objekt eden izmed najbolj ohranjenih na Zgornjem Avstrijskem, saj se v notranjosti nahajajo dragoceni predmeti, kot so omare, mize, porcelan, jedilni pribor ipd., vse iz časov, ko je bila hiša v lasti plemiške družine Lamberg. Vso to kulturno dediščino si je mogoče ogledati, saj Öbf in Nacionalni park tesno sodelujeta s turistično ponudbo. Ponujajo ogled hiše z podrobnim zgodovinskim opisom življenja plemstva pod naslovom *Fürsten in der Wildnis (Plemiči v divjini)*. Ogled vključuje nazoren opis, kratek film ter brošuro. Poleg ogleda objektov so zelo popularni pohodi v naravo, kjer manjšim skupinam v poletnem času omogočajo ogled jelenjadi z mladiči, v jeseni organizirajo ogleda paritvenih obredov jelenjadi, kjer obiskovalce naučijo veščine oponašanja samcev (rukanje), pozimi pa goste popeljejo do bližnjih krmišč te največje srednjeevropske rastlinojedo živali (Kirchweger, 2010).

Slika 4: Koča v Bodinggrabnu (foto: Rok Damijan, 2010)

Slika 5: Koča Bodinggraben (foto: Rok Damijan, 2010)

Öbf ima v neposredni bližini v lasti še objekt, kjer je manjše gostišče, kapelo in zgradbo, namenjeno skladiščenju ter centralnemu ogrevanju in zagotavljanju električne energije. Zgradbe imajo lastno hidroelektrarno, ki zagotavlja potrebo po električni energiji.

Od leta 1999, ko se je pričela obnova vseh objektov, je bilo do danes s strani Öbf vloženih več kot 1 mio € sredstev.

Dodatna ponudba, ki se navezuje na lovske kočje, je zagotovo dvorec Lamberg, ki se nahaja v mestu Steyr, kjer je družina Lamberg tudi živel. V sezoni 2009 si je kočjo ogledalo 112 oseb v osmih skupinah, za leto 2010 pa v Informacijskem centru Nacionalnega parka v Molnu še ni podatkov o obisku.

Preglednica 2: Cenik ponudbe v sklopu Fürsten in der Wildnis in ostale ponudbe, ki jo izvajajo delavci Obf: (vir: Nationalpark Kalkalpen, 2010)

Ponudba	Cena	Trajanje	Število udeležencev	Oprema
Ogled lovske kočje	Odrasli: 10 € šolarji: 6 € družine: 20 €	Celoten opis s pričetkom ob vstopu v NP: 3h. Ob prihodu do objektov: 2h	Od 8 do 15 udeležencev	
Ogled jelenjadi (družine, rukanje, hranjenje)	Odrasli: 10 € / 8 € (hranjenje) šolarji: 6 € / 5 € družine: 20 € / 16 €	Hoja 3h	Do 15 udeležencev	Ročna svetilka
Krožna pot z razlago		Hoja 1h	Do 15 udeležencev	
Vožnja s kočijo	Odrasli: 3,5 € šolarji: 2 € družine: popust posebno naročilo: 100 €	Od 10:30 do 17:00, vsake pol ure.	Do 14 udeležencev na vožnjo	
Gostišče		Od maja do oktobra, od torka do nedelje, med 10h in 19h. Pozimi ob vikendih		
D: Ogled jam	Odrasli: 10 € šolarji: 6 € družine: 20 €		Do 10 udeležencev	
D: Ogled gamsov	Odrasli: 24 €	Hoja: 2h	Do 6 udeležencev	

Legenda: D-dodatna ponudba se navezuje tudi na druga področja v NP Kalkalpen.

Za vso ponudbo so razpisani termini, seveda pa se je možno za vsako izmed njih individualno dogovoriti in najaviti.

5 VPLIVI FUNKCIJ GOZDA NA KOČO NA ŠUMIKU

Koča na Šumiku s svojim dobrim strateškim položajem obiskovalcem omogoča veliko turističnih, raziskovalnih in rekreacijskih dejavnosti, v neki meri pa tudi gospodarskih.

Pri funkcijah gozda mislimo na vloge, ki jih človek od gozda pričakuje. Koča Šumik omogoča razvoj vseh treh skupin funkcij, ki jih opredeljuje gozdnogospodarski načrt: ekološke, socialne in proizvodne. Členitev gozdov na funkcije temelji na opredeljenih kriterijih. Če se kriteriji spremenijo, se lahko znatno spremeni tudi členitev prostora glede na poudarjenost funkcij. Funkcije gozda valoriziramo na treh ravneh, prikazujemo pa prvo in drugo (Bončina, 2009).

Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih Ur. l. Republike Slovenije, št. 5/23. 1. 1998, navaja ovrednotenje funkcij gozdov, in sicer:

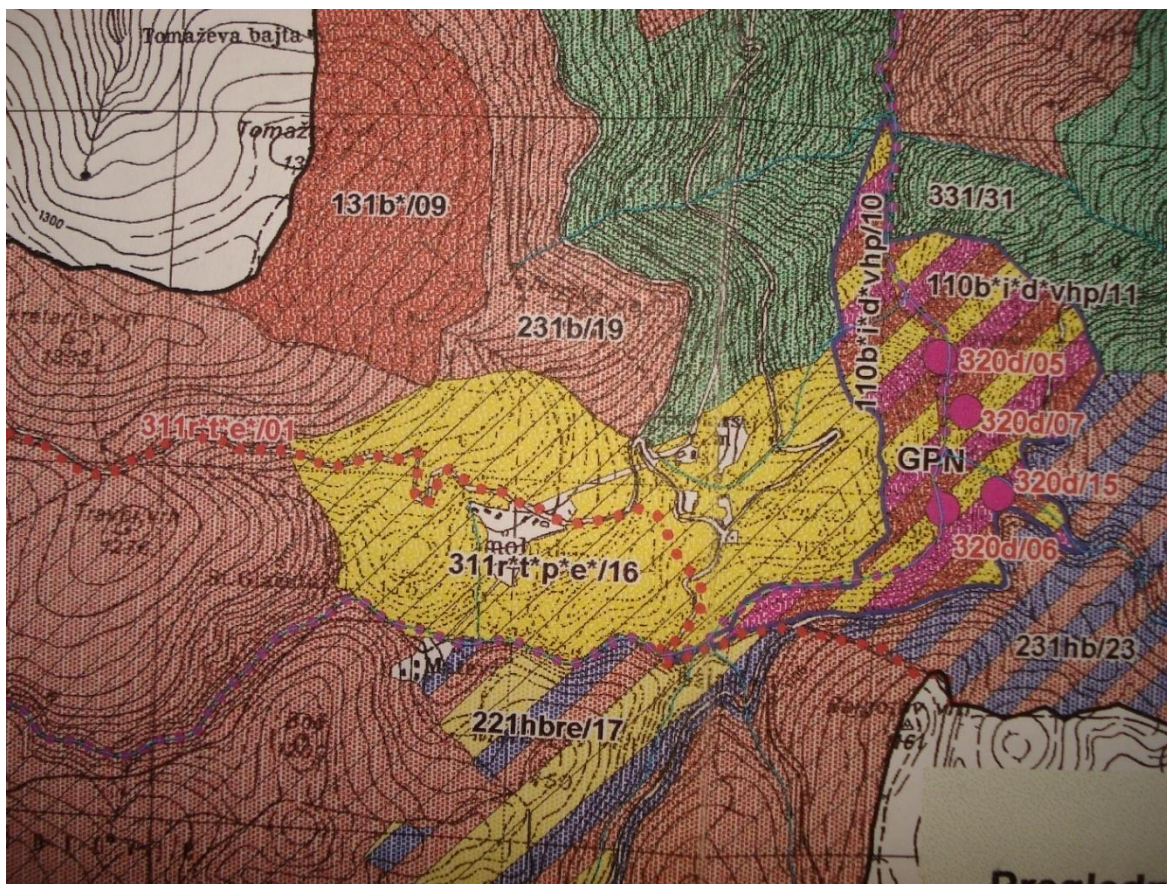
1. stopnja: funkcija določa način gospodarjenja z gozdom,
2. stopnja: funkcija pomembno vpliva na način gospodarjenja z gozdom,
3. stopnja: funkcija le deloma vpliva na način gospodarjenja z gozdom.

V Pravilniku o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (2006) se v 6. členu, ki obravnava vsebino funkcij gozdov nadomesti z novim besedilom »Ovrednotene funkcije gozdov se določijo oziroma prikažejo po gozdnofunkcijskih enotah (v nadaljnjem besedilu: funkcijskih enotah), ki zajemajo gozd in tista negozdna zemljišča, ki so z njim ekološko oziroma funkcionalno povezana, ter skupaj z gozdom zagotavljajo uresničevanje njegovih funkcij. Površine funkcijskih enot določajo gozdni prostor. Šteje se, da imajo vsi gozdovi poudarjene vse funkcije vsaj na 3. stopnji «.

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (2008) ne navaja nikakršnih sprememb ali dopolnil k vsebini o funkcijah gozdov. Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (2010) v 23. členu v obrazložitvi ne navaja zadnjega stavka, da imajo vsi gozdovi poudarjene vse funkcije vsaj na 3. stopnji.

Po gozdnogospodarskem načrtu (Gozdnogospodarski načrt ..., 2004) je v neposredni bližini koče ter na zahodu poudarjena socialna funkcija prve stopnje. Vanjo so vključene rekreacijska (r), turistična (t), poučna (p) in estetska funkcija (e). Severno od koče so po načrtu opredeljene proizvodna in lesno proizvodna funkcija (l), funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin (n) in lovno gospodarska funkcija (j). Na vzhodu je območje gozda s posebnim namenom – Pragozd Šumik. Tukaj sta na prvem mestu biotopska (b) in raziskovalna funkcija (i), pa tudi funkcija varovanja narave ter na drugi stopnji funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev (v), hidrološka funkcija (h) in poučna funkcija (p). Na jugu, kjer se nahajata slapova Veliki in Mali Šumik, so poudarjene hidrološka (h), biotopska (b), rekreacijska (r) ter estetska funkcija (e).

Funkcije gozdov so pri nas ustrezno oblikovane, kar so pokazale primerjave iz tujine. Število in poimenovanje funkcij je ponekod vprašljivo, saj so nekatere vsebine močno razpršene ali pa se prekrivajo (Pirnat, 2007). Te lastnosti so dobro vidne na karti funkcij, ki prikazuje okolico koče na Šumiku.

Slika 6: Pregledna karta funkcij v GE Lobnica (Gozdnogospodarski načrt ..., 2004)

Na podlagi naštetih gozdnih funkcij bi lahko v okolici koče izvajali raznovrstne dejavnosti, ki bi krepile ekološko (okoljsko), socialno in proizvodno skupino funkcij.

Pod izrazom ekološka funkcija razumemo vpliv okoljskih dejavnikov na razvoj gozdov. Posebnost te funkcije je, da je zelo pomembna, a težko merljiva. Njen vpliv se kaže tako na lokalni ravni, to je na ravni varovanja naselbin pred erozijo, kot na globalni ravni, to je na ravni akumuliranja ogljikovega dioksida.

Socialne funkcije opredeljujejo gozd kot pomemben del družbe. Gre za skupino vlog, ki predstavljajo most med gozdom in gozdarstvom na eni strani ter javnostjo na drugi strani, saj se lahko ljudje v gozdu rekreirajo, raziskujejo, poučujejo, omogočen je turizem, varovanje kulturne dediščine itd.

Zadnja skupina pa so proizvodne funkcije, ki se navezujejo na proizvodnjo biomase kot rezultat fotosinteze. To je neto primarna proizvodnja lesnatih rastlin. Je neodvisna od človeka, mogoče jo je le usmerjati in si s tem zagotoviti lesno biomaso, ki jo je moč trajno izkoriščati (Pirnat, 2007). Zagotavljanje vloge je odvisno od količine, prostorskega razporeda, ohranjenosti, plodnosti rastišč, vitalnosti gozda itd. (Anko, 1995). V ta sklop sodita še dve pomembni skupini proizvodov, in sicer druge, nelesne dobrine ter lov, ki je zajet v lovnogospodarski funkciji.

Da določena gozdna vloga zaživi, je potrebno vsaj troje (Anko, 1995: 17) :

- izražena potreba po njej,
- ustrezne naravne danosti (primernost gozda, bližina interesentov ...),
- ustrezni gospodarski ukrepi (primerno strukturiranje sestoja, ureditev dostopnosti ...).

Koča na Šumiku je zaradi svoje ugodne dostopnosti namenjena kot izhodišče predvsem za izrabljanje socialnih funkcij gozdov.

Posebej bi izpostavili turistično vlogo, ki se bistveno razlikuje od rekreacijske. Prva razlika je v tem, da je rekreacijska vloga namenjena lokalnemu prebivalstvu, ki mu omogoča vsakodnevno potrebo po rekreaciji in s tem viša kakovost življenja. Ta vloga je nepridobitna. Pri turistični vlogi pa so v ospredju ekonomski cilji in možnost koriščenja prostora za širše prebivalstvo, nekje v radiju 500 km (Anko, 1995). Pohorje pod tem pogojem zajame vsa večja mesta v sosednjih državah: Dunaj, München, Budimpešto, Zagreb, Dubrovnik, Trst, Torino itd.

Ob že omenjeni funkciji bi izpostavili še poučno funkcijo okoliških gozdov. Poleg pridobivanja znanja o gozdu na načrtanih poteh se vsebine pogosto prepletajo z drugimi naravoslovnimi področji, na primer zgodovino, kulturno dediščino itd.

Raziskovalna vloga je po gozdnogospodarskem načrtu najbolj izpostavljena na območju Pragozda Šumik, ki je naravni rezervat. Raziskovalna vloga se aktivira, ko je na njej

zastavljen določen poskus, čeprav imamo očitno mnogo »spečih« površin, ki naravnost zahtevajo proučevanje (Anko, 1995).

Funkcija varstva naravnih vrednot obravnava gozd kot naravno dediščino. Varovanje redkih, dragocenih, znamenitih ali drugih vrednih naravnih pojavov. Poudarjeno funkcijo varstva naravnih vrednot opravljajo gozdovi ali njihovi deli, ki imajo po predpisih o ohranjanju narave status naravne vrednote, območja pričakovanih naravnih vrednot ter zavarovana območja. »Kot kulturno dediščino lahko obravnavamo njegove značilne razporeditvene vzorce, ki odlikavajo ne le naravne danosti, ampak tudi družbeno-gospodarske okoliščine, v katerih je nastal preplet gozdnega in negozdnega prostora v naši kulturni krajini« (Anko, 1995: 115). Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (2004) definira naravne vrednote kot dele narave, ki so zaradi svojih lastnosti spoznani za naravne vrednote, jih razvrsti na naravne vrednote državnega in naravne vrednote lokalnega pomena ter ureja podrobnejše varstvene in razvojne usmeritve in druga obvezna pravila ravnanja za njihovo varstvo.

Kot zadnjo v sklopu socialnih funkcij Anko obravnava estetsko vlogo. Gozd in njegovi deli služijo estetski vlogi v več merilih (Anko, 1995: 124):

- v regionalnem, kadar gre za gozdna prostranstva ali značilne harmonične urbane spletke gozdnih in negozdnih površin,
- v merilu sestoja, ko nam estetske občutke vzbuja gozd s svojo zgradbo, starostjo, jesensko obarvanostjo itd.,
- v merilu drevesa ali grma,
- v podrobnem merilu, ko neki mali del gozda (cvetje, gobe, insekti itd.) opozarja na svojo lepoto z barvami, posebnimi oblikami ali glasovi (živali).

Pri dojemanju estetske vloge je merilo radij zaznav naših čutil.

5.1 MOŽNE OPCIJE PONUDBE KOČE

Iz projektnega načrta Dr. Durjava d. o. o. (2008) je razvidno, da je primarna namembnost koče na Šumiku gostinska ponudba. To bi bilo vredno ohraniti tudi v prihodnje, ker pa sodobni obiskovalec poleg dobre gostinske ponudbe želi še kaj več, predstavljamo nekaj primerov možne dodatne ponudbe s stroškovnim ovrednotenjem. Stroški so izračunani na podlagi aktualnih ponudnikov, ki nastopajo in oglašujejo na svetovnem spletu.

Preglednica 3: Možne dopolnilne dejavnosti na koči

	Funkcije gozda	Ponudba	Cena/Stroški	Oprema
5.1.1	P,	Izobraževanje lastnikov gozdov	Tabla: 133,86 € (Inženiring ..., 2011) projektor: 798,00 € (Inženiring ..., 2011) zavesa 1x : 35,99 € (3Suisse ...,2011)	Učilnica, motorna žaga in zaščitna oprema
5.1.2	R,T	Vodeno pohodništvo, pohod s krpljami, nordijska hoja panoramski maraton	Strošek vodiča: 200 € krplje: 139 € (Kibuba ..., 2011) 10 parov palic: 399 € (Jr ..., 2010) tečaj nordijske hoje, 4 šolske ure: 25 € na osebo (Nordijska ..., 2011)	Pohodni čevlji, ročne svetilke skupina do 10 udeležencev
5.1.3	R,T	Kolesarjenje	10 koles: 1999 € (Hervis, 2011)	Garaža za kolesa, športna oblačila, primerna obutev
5.1.4	R,T	Vlečni psi	Hrana:15 kg, 47,50 € (Husse, 2011)	
5.1.5	R,T	Segway	4 vozila: 33552 € (Pricelist ..., 2010)	
5.1.6	R,T,P,I	Opazovanje divjadi, foto lov	Vodič, predavatelj	Opazovalni stolp, lastni fotoaparati

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

	Funkcije gozda	Ponudba	Cena/Stroški	Oprema
5.1.7	T,G,P,D	Lovni turizem	Vodič, omara za orožje: 326,34 € (Kostavc, 2011)	Lovska oprema
5.1.8	R,T	Gobarjenje, zeliščarstvo	12 urni tečaj: 45 € (Gobarsko ..., 2010)	
5.1.9	R,T,P,C	Čebelarstvo	Panj: 120 € čebelnjak: 2500 € družina čebel: 70 € točilnica: 390 € zaščitna obleka: 50 € posoda za med: 100 € (Bauman, 2011)	
5.1.10	R,T,C, P	Postojanka za jahače, izposoja konjev, hipoterapija, prikaz spravila lesa s konji	Krma: 15,90 € /20kg (Mühldorfer ..., 2011) hlev: 4120 € (Boksi ..., 2011) pprema za spravilo: 1750,00 € (Leder ..., 2011)	Privez s krmiščem in vodo
5.1.11	P,T,	Učenje tujih jezikov v naravi	Učitelj	Učilnica
5.1.12	P,I,T	Raziskovalni tabori	Mentor, animator	
5.1.13	P,I	Astronomska opazovanja	Teleskop: 529 € (Lyra ..., 2011)	
5.1.14	P,T	Tradicionalne jedi, prikaz kuhanja	Kuharski mojster	
5.1.15	R,T	Gozdarska koliba, prostor za razstavne eksponate	Postavitev kolibe: osnovna faza: 4000 € idejni načrt: 48 € dokumentacija: 400 € (Moj dom ..., 2011)	
5.1.16	P,I,H	Obnova vodne drče	Cena ni znana, odvisna je od načrta občine Ruše	
5.1.17	T,P	Gozdarska tekmovanja	Postavitev poligona	
5.1.18	R,P	Dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami		Ureditev primernih sanitarijev

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

	Funkcije gozda	Ponudba	Cena/Stroški	Oprema
5.1.19	T,R,P,I	Ogled krošenj	Stolp: 5700 € (Pungartnik, 2011)	Razgledni stolp
5.1.20	T,R,P,I	Pot skozi posledice ujme	Še ni določena, ker ni primerne prostora	Vodič, primerna terenska obutev
5.1.21	T,R,P	GPS orientacija, s točkami	GPS naprava: 149 € (Garmin, 2011)	
5.1.22	T,R,P,I	Tematska pot:	Info tabla dimenzije 70cm x 45,5cm: 43 €+DDV (Jenčič, 2011)	

5.1.1 Izobraževanje lastnikov gozdov

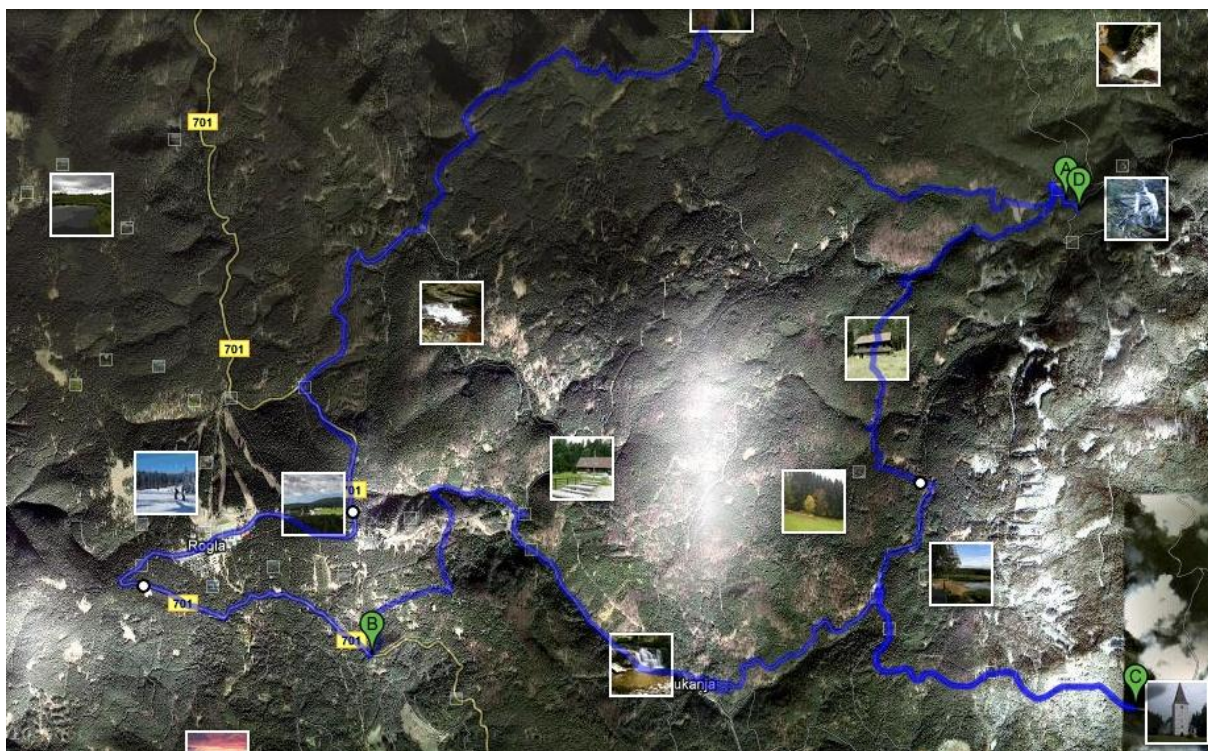
V koči na Šumiku bi se ob gostinski ponudbi morala ohraniti tudi raba koče v gozdarske namene. To bi lahko dosegli v sklopu izobraževanja lastnikov gozdov (varno delo z motorno žago, varno delo pri spravilu lesa, izvajanje nege v gozdu, prikaz varnega dela po ujmah itd), izvajanja prikazov rabe modernih strojev v gozdarstvu, izobraževanja znotraj javne gozdarske službe, študijskih krožkov, možno bi bilo izvajati tudi dražbe najkvalitetnejših lesnih asortimentov. ZGS ponuja izobraževanja lastnikov gozdov, ki jih izvaja Srednja gozdarska šola v Postojni. Z udeležbo na tečaju si udeleženci pridobijo potrdilo o osnovah tehnike dela z motorno žago. V koči bi bil najprimernejši prostor za izvajanja kabinetnega dela izobraževanja v veliki dvorani v prvem nadstropju, ki ima kapacitete za 50 ljudi. Potrebna bi bila nabava table, projektorja ter zaves za zatemnitev prostora. Praktični del izobraževanja bi lahko izvajali na dvorišču.

5.1.2 Pohodništvo, panoramski maraton

Pohodništvo med ljubitelji narave zelo narašča. Koča na Šumiku je s svojo strateško lego idealno izhodišče tako za krajše kot tudi za daljše pohode oz. sprehode v neokrnjeni pohorski naravi. V sklopu te dejavnosti je možno na koči izvajati razna izobraževanja o pohodništvu (ustrezna oprema, potrebna znanja, pridobitev izobrazbe za gorske vodiče). K pohodništvu uvrščamo tudi nordijsko hojo, ki iz leta v leto navdušuje vse več

rekreativnih športnikov. Koča je tudi v tem oziru odlično izhodišče, saj bi lahko na primer enodnevni tečaj, ki traja 4 šolske ure, izvajali prav s pohodom od koče Šumik do Ruške koče. Druga možnost je pot, ki se vije mimo spomenika Pohorskega bataljona in Črnega jezera do Treh kraljev na Pohorju. V zimskem času bi bila možnost izposoje krpelj. Hoja s temi pripomočki udeležencem omogoča nemoteno pohodništvo po brezpotjih.

Maratoni so zelo popularna oblika ekstremnega športa. V programu koče na Šumiku bi to aktivnost ponujali kot panoramski ogled Pohorja. Panoramski maraton je zelo atraktivna oblika rekreacije ter spoznavanja naravne in kulturne dediščine. Namenjena je širši ciljni skupini, v katero uvrščamo družine, rekreativce, športnike, tudi upokoјence. Posebnost panoramskega maratona je v tem, da lahko udeleženci izbirajo med različnimi dolžinami poti (7 km, 14 km, 28 km in 42 km). Na poti jim je v sklopu startnine zagotovljena preskrba na kontrolnih točkah, kjer si sočasno ogledajo še določeno znamenitost. Pri tej dejavnosti je nujno povezovanje prebivalcev in skrbnikov turističnih objektov, da obiskovalci spoznajo širše območje in specifično ponudbo in raznolikost. Namen ni, da bi udeleženci hiteli od točke do točke, ampak da bi spoznali nekdanje življenje na Pohorju.

Slika 7: Potek panoramskega maratona 42 km; A,D- koča Šumik, B- Rogla, C- Trije kralji (Google Earth, 4. 5. 2011)

5.1.3 Kolesarjenje

Kolesarjenje je na Pohorju zelo popularno. V neposredni bližini koče je speljana mednarodna gorska kolesarska pot čez Pohorje. Koča Šumik bi lahko služila kot postojanka za počitek kolesarjem, ponujala pa bi tudi možnost izposoje koles za obiskovalce, ki želijo raziskati bližnje naravne in kulturne lepote. Izposoja bi bila namenjena tako enodnevnim kot večdnevnim gostom. Za primerno garažiranje koles bi morali v gospodarskem posloplju urediti ustrezen prostor. Poleg garažnega prostora je zelo pomembno, da bi si kolesarji lahko izposodili orodje za manjša popravila koles na poti (zamenjava zračnice, gonilne verige, pedala ...) ter možnost nakupa manjših rezervnih delov (svetilke, baterijski vložki za svetilke, dežne pelerine ...). Priročno bi bilo, če bi skrbnik koče ali kdo drug imel osnovna znanja o servisiranju koles.

5.1.4 Vlečni psi

Vlečni psi so zanimiva zimska športna panoga. Pohorje bi lahko bilo zaradi naravnih danosti (zlasti nadmorske višine, ki omogoča dolgotrajnost snežne odeje) ter nekaterih cestnih povezav, ki v zimskem času niso prevozne za cestni promet, idealen prostor za izvajanje te športne dejavnosti. Sama koča bi služila kot nastanitveni objekt psom in njihovim lastnikom. Dejavnost ne prinaša dodatnih stroškov, saj so psi preskrbljeni s strani lastnikov v prikolicah, ki so namenjene prevozu. Na koči bi v kletnih prostorih bilo skladiščenih nekaj zaloga hrane za pse, ki bi jo lastniki lahko odkupili in si s tem prihranili pot v dolino.

5.1.5 Segway

Segway je moderno električno prevozno sredstvo, ki se uporablja v večjih mestih ter tudi izven njih. Model X2 je primeren za vožnjo po makadamu ter težjem terenu. Z enim polnjenjem baterij je možno prevoziti do 19 km. Maksimalna hitrost, ki jo doseže Segway, je 20 km/h, tehta pa le 54 kg, zato ga je enostavno transportirati (Priloga H). Izposoja Segwaya bi bila edinstvena ponudba na tem koncu Pohorja, kar bi pritegnilo veliko interesentov. Vozilo je okolju prijazno, saj ne povzroča hrupa, ki bi motil divjad, in ne

uporablja motorja z notranjim izgorevanjem, ki bi za seboj puščal veliko škodljivih snovi (CO). V Werfenwengnu v Avstriji od leta 1997 ponujajo program *Nežna mobilnost* (Sanfte Mobilität), ki se zavzema za okolju prijaznejše potovanje. V ta namen so obiskovalcem na razpolago brezplačna udobna, okolju prijazna prevozna sredstva (Gaudi-Radl, kolo za maksimalno 7 ljudi, kolesa in mopedi na električni pogon, avtomobil na bioplin ...). Morda bi tudi sodobne turistične ponudbe pri nas morale razmisliti o možnostih koriščenja takih prevoznih sredstev.

5.1.6 Opazovanje divjadi

Primer iz Avstrije nam kaže, da je med obiskovalci opazovanje divjadi v naravnem okolju zelo priljubljeno. Strokovnjaki (lovci in drugi poznavalci divjadi) vedo na katerih območjih se zadržuje kakšna divjad. V našem primeru vemo, da se v bližini koče Šumik najdejo srnjad, jelenjad, gams, divji prašič in mala divjad. Prav tako je pomembno v to rubriko uvrstiti opazovanje ptic, veliko tujih (ornitologov) obiskovalcev zanima naš živalski svet, veliko jih prihaja iz Velike Britanije. Skupina, ki jo vodi vodič je, primerna do velikost 10 udeležencev. Ogledi so možni čez celo leto. Seveda pa se v te skupine lahko pridružijo ljubitelji fotografiranja (fotolov), ki bi tako ovekovečili trenutke v neokrnjeni naravi. Na opazovalnih točkah bi bilo potrebno postaviti opazovalnice ali podobne objekte, ki bi zagotavljali kamuflažo obiskovalcem.

5.1.7 Lovni turizem

Lovni turizem je zelo popularna dejavnost ljubiteljev lova. Koča na Šumiku se nahaja na območju lovišča s posebnim namenom. Na spletni strani ZGS navajajo: »Goste vodijo naši lovski čuvaji, ki so predvsem odlični poznavalci narave in divjadi. Poleg tega so vsi domačini, ki živijo v revirju in za revir. Njihovo osnovno načelo, ki jih vodi pri zahtevnem delu, je lovska etika, spoštovanje narave in občutek do sočloveka. Njihovo poklicno usmerjenost je izoblikovalo Pohorje.

Naši lovski gostje lahko prenočujejo v lovskih kočah v prelepem naravnem okolju, koče so namenjene predvsem gostom, ki pred udobnost hotelskih sob postavljajo bivanje v čistih,

vendar skromnih prostorih v sredi lovišča. Posebnost našega lovišča je lov na gamsa. Razmeroma lahek dostop do gamsovih revirjev omogoča, da lahko pri nas lovijo to vrsto divjadi tudi starejši lovci, oziroma lovci z manj solidno telesno kondicijo» (ZGS, 2010). Za tovrstno ponudbo je na koči potrebno imeti omaro za shranjevanje orožja, saj je to eden od varnostnih ukrepov.

5.1.8 Gobarjenje, zeliščarstvo

Gobarjenje je zelo priljubljeno preživljanje prostega časa v naravi. Problemi nastopijo, ker ljudje ne poznajo pravil nabiranja gob – ne upoštevajo Uredbe o varstvu samoniklih gliv, ki v 6. členu postavlja jasna pravila (1998):

1. goba mora imeti razvidne tiste morfološke značilnosti, na podlagi katerih je mogoče zanesljivo določiti vrsto,
2. prepovedana je takšna uporaba pripomočkov za nabiranje gob, ki lahko poškoduje rastišče ali podgobje,
3. gobe je treba grobo očistiti že na rastišču,
4. gobe je dovoljeno prenašati le v trdni in zračni embalaži.

Na koči bi se lahko izvajale delavnice o pravilnem nabiranju gliv, predvsem pa o prepoznavanju užitnih, pogojno užitnih in strupenih vrst. Začetni tečaj po programu Mikološke zveze Slovenije vključuje spoznavanje 76 vrst gob, nadaljevalni tečaj pa obravnava spoznavanje 240 vrst gliv. Pri Mikološki zvezi Slovenije izobražujejo tudi za izpit za pridobitev naziva determinator svetovalec, nudijo pa še izobraževanje o mikroskopiranju gob, gojenju gob ter zelo zanimivo predavanje o zdravilnih gobah.

Med ljubitelji narave so tudi takšni, ki želijo pobližje spoznati pritalno floro v gozdu in ob njem ter njene zdravilne učinke. V sklopu Društva zeliščarjev Slovenije bi se lahko organizirale skupine, ki bi jih vodič popeljal skozi gozd in jim razložil zdravilne učinke rastlin in načine njihove priprave. Na koči bi se lahko postavila tudi manjša lekarna oziroma zbirka zdravilnih pripravkov, ki bi jih obiskovalci lahko kupili.

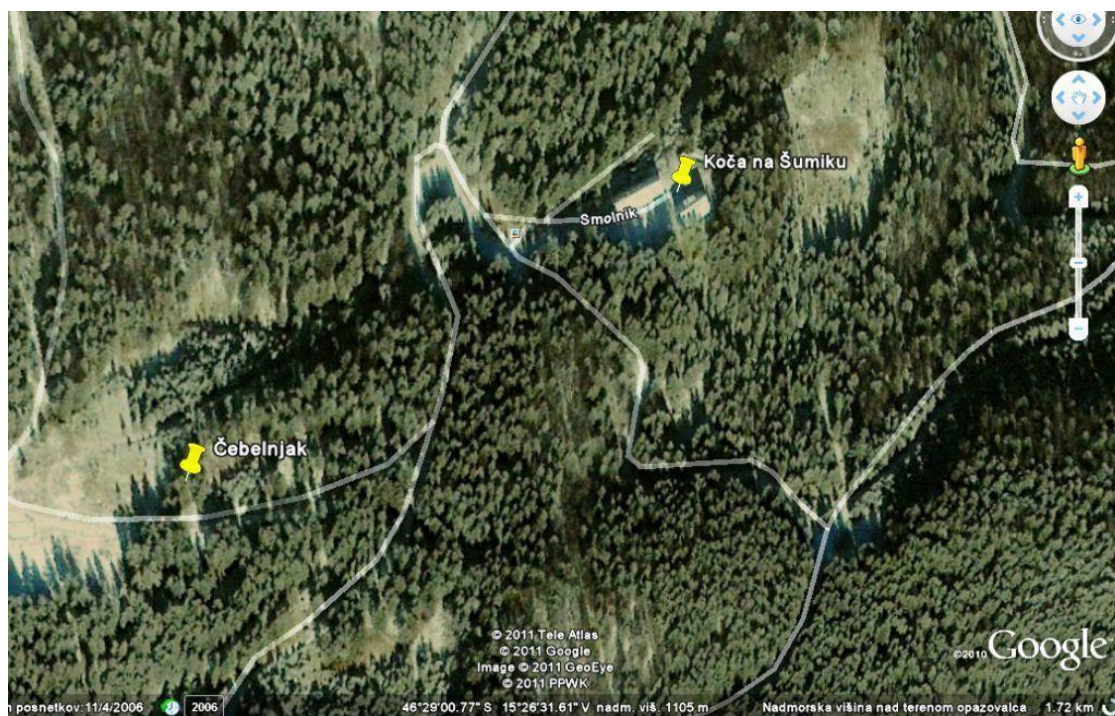
Za organizacijo predavanj o gobarstvu in zeliščarstvu bi bila primerna dvorana v prvem nadstropju koče Šumik, kjer je prostora za 50 ljudi. Ostala potrebna oprema je enaka kot tista, ki bi jo potrebovali že za predavanja o delu v gozdu 5.1.1.

5.1.9 Čebelarstvo

Koča Šumik se nahaja v gozdnem okolju, zato bi bila primerna postavitev čebelnjaka ob koči. Gozdni med je zelo priljubljena vrsta med uživalci medu. Na koči bi lahko izvajali tudi tečaje za čebelarje.

Pri nas se vse bolj uveljavlja tako imenovani »čebelarški turizem«. Čebelnjak bi lahko bil zasnovan tako, da bi bil z notranjosti možen ogled panjev (steklena pregrada), vključeval pa bi tudi nekoliko večji prostor, ki bi bil opremljen s klopjo, da bi se obiskovalci lahko posedli ter se tako prepustili zdravilnim učinkom aromaterapije.

Med, ki bi ga pridelali, bi lahko uporabili v kulinarčne namene na koči, določen del pa bi bil namenjen za prodajo obiskovalcem.

Slika 8: Predvidena lokacija čebelnjaka (Google Earth, 4. 5. 2011)

5.1.10 Postojanka za konje, hipoterapija, prikaz spravila lesa s konji

Konji so pri jahačih priljubljeni za premagovanje večjih razdalj in odkrivanje novih pokrajin in poti, predvsem po gozdu. Koča na Šumiku je idealen prostor, kamor bi obiskovalci lahko pripeljali svoje konje ter od tu pričeli z ježo. Pri objektu bi bilo v ta namen potrebno postaviti hlev, da bi se zagotovila preskrba konjev. Hlev bi moral biti opremljen za približno 6 konj, ki bi jim bila zagotovljena popolna oskrba. V dveh boksih bi bila nastanjena stalna konja, ki bi ju obiskovalci lahko najeli, v preostalih pa bi bil prostor za obiskovalce, ki bi prišli z lastnimi konji. V okolici koče je na stotine primernih gozdnih poti za jahanje, možni pa so tudi skupni izleti na Areh, Roglo, Tri kralje ... Za daljše izlete bi lahko udeležencem pripravili malico za na pot.

Fundacija *Nazaj na konja* se angažira za uporabo konj v terapevtske namene. Hipoterapija, kot se imenuje način zdravljenja, je sestavljena iz dveh grških besed, in sicer hippos [gr. konj] in therapeia [gr. zdravljenje]. Je oblika medicinsko-fizioterapevtskega zdravljenja s pomočjo konja, ki vpliva na jahača s svojim tridimenzionalnim gibanjem (Na konju ..., 2011). Terapijo spremlja terapevt. Njegova naloga je usklajevanje odzivov pacienta na konjevo gibanje glede na zastavljene cilje oz. želene učinke. Pozitivni vplivi hipoterapije so vidni na telesnem, emocionalnem, duševnem in socialnem področju razvoja pacienta – jahača. Udeleženci terapije bi lahko bili nastanjeni na koči Šumik, kjer bi bili pod strokovnim vodstvom deležni terapije s konji v gozdnem prostoru.

Uporaba konj pa je v sodobnem času pogost pripomoček tudi pri spravilu lesa. V Nemčiji in ostalih razvitih državah Evropske unije dobivajo vse večjo veljavo konjeniška društva, ki prevzamejo delovišča in spravljajo les iz gozda. Glavna prednost takšnega spravila lesa je v tem, da konji ne poškodujejo tal v tolikšni meri kot veliki stroji, prav tako pa je transport do delovišča veliko lažji, na deloviščih ni hrupa, ki bi motil življenje v gozdu, ni škodljivih izpušnih plinov. Obiskovalci na Šumiku bi lahko imeli možnost ogleda sodobnega dela s konji v gozdu. Na *Forstliches Bildungszentrum für Waldarbeit und Forsttechnik NRW* izvajajo program usposabljanja Varno delo spravila lesa s konji. Podobna izobraževanja bi bilo moč izvajati tudi na koči Šumik. S tem bi tudi rešili znanje, ki ga nekateri starejši ljudje še imajo, a mu grozi popolno izginotje.

Sicer pa pravi vzroki za omejitve uporabe konj niso v zanemarljivih okolju škodljivih vplivih, niti v premajhni količini znanja ali prenizki učinkovitosti. Omejitve postavljata gospodarstvo in politika. Politične smernice, ki negativno vplivajo na tovrstne dejavnosti, navaja Erhard Schroll (2011) v svoji skripti o izobraževanju o uporabi konj v gozdu.

5.1.11 Učenje tujih jezikov v naravi

»Outdoor English« je v Evropi ter tudi ponekod pri nas poznana metoda učenja angleščine v naravi. Koča na Šumiku je idealen prostor za izvajanja tega programa. Možnosti je več; lahko se izvaja v sklopu šolskega programa ali kot dodatno učenje v poletnih mesecih. Zelo pomembno je, da so za izvajanje programa ustrezno usposobljeni učitelji, ki znajo učencem podajati znanje v naravnem okolju, seveda pa morajo biti tudi strokovnjaki na svojem primarnem področju (najbolje bi bilo, da bi bili iz tujine, torej naravni govorci). Udeleženci bi se tako v programu poleg pravilne uporabe angleščine ali katerega drugega svetovnega jezika (nemščina, francoščina, španščina ...) naučili strokovnih terminov, ki se tičejo narave (drevesne vrste, živalske vrste in spoznavanje splošne gozdarske stroke). Takšni tabori bi koristili tudi zaposlenim v gozdarski stroki, saj je vedno več sodelovanja s kolegi iz tujine. Kabinetno delo bi se izvajalo v prvem nadstropju koče v veliki dvorani, terenski del pa je zelo prilagodljiv in odvisen od udeležencev.

5.1.12 Raziskovalni tabori

V času poletnih počitnic poznamo po Sloveniji tako imenovane »interdisciplinarne raziskovalne tabore«, kjer udeleženci spoznavajo različne procese, ki se odvijajo v naravi in so pomembni za ohranjanje naravnega ravnovesja. Ti tabori so obvezni za dijake, ki so kot izbirni predmet na maturi izbrali biologijo. Na nivoju osnovne šole pa so poznane »šole v naravi« (učenci spoznavajo gozd v 4. in v 7. razredu devetletke).

Na raziskovalnem taboru na Pohorju bi se udeležencem lahko prikazale vsebine etnološkega raziskovanja in spoznavanja kulturne dediščine na tem območju, proučevali in interpretirali bi dediščino bivalne kulture ter človekovih prizadevanj in ustvarjalnosti. Učenci bi lahko spoznavali hidrologijo Pohorja, raziskali izvir Lobnice, nastanek Črnega

jezera, obiskali Lovrenška jezera, se poučili o pomenu hidrološke vloge za območja na vznožju Pohorja. Ornitološka skupina bi lahko raziskovala ekološke zahteve različnih vrst ptic in izvedla popis ptic. Na področju botanike bi udeleženci spoznavali vegetacijo, ki je zaradi specifične kamnite podlage na tem področju edinstvena. Določanje rastlin s pomočjo determinacijskih ključev ter izdelava herbarijev bi lahko dodatno pripomogli k boljšemu znanju. Kot zadnje bi v tem sklopu predstavili še geološko spoznavanje Pohorja. To območje je v celotni Sloveniji največje območje, sestavljeno iz magmatskih in metamorfnih kamnin. Udeleženci bi spoznavali kamnine ter njihovo uporabo v preteklosti in seveda v današnjem času.

Varstvo gozdov je pomembno področje v gozdarstvu. Udeležencem taborov bi lahko predstavili pomen pravilnega gospodarjenja ter načine prepoznavanja poškodb v gozdu, ki so abiotskega (požari, veter ...) ali biotskega (glive, žuželke, sesalci ...) izvora.

Vse te vsebine dajejo mladostnikom konkreten vpogled v delovanje narave ter jim pomagajo k lažjemu razumevanju. Tudi organizatorji dobijo pomembne odgovore na vprašanje, kako mladostniki doživljajo naravo. Rezultate je mogoče uporabiti za različne raziskave in razvojne programe.

5.1.13 Astronomska opazovanja

Koča Šumik je dokaj odmaknjena od bližnjih naselij, ki so velik povzročitelj svetlobnega onesnaževanja, zato je lokacijo možno koristiti za astronomska opazovanja s teleskopi, daljnogledi in tudi s prostim očesom.

Na objektu je bila izvedena meritev primernosti lokacije za tovrstna opazovanja. Meritve sija neba in tudi svetlobne onesnaženosti merimo oziroma ugotavljamo s pomočjo Sky Quality metra SQM, ki meri svetlost nočnega neba. Merilna naprava SQM meri svetlost neba v magnitudah na kvadratno ločeno sekundo. Te meritve je mogoče opraviti le, kadar na nočnem nebu ni lune in je noč jasna. Bolj kot je nebo temno, višja je vrednost na senzorju in s tem manjša svetlobna onesnaženost. Meritve se izvedejo večkrat na istem merilnem mestu. Na podlagi rezultatov se izračuna povprečna vrednost onesnaženja. Da

govorimo o temnem nebu, moramo dobiti 22 magnitud na kvadratno ločeno sekundo. Vsaka magnituda manj pomeni, da je nebo 2,5 krat svetlejše od naravne teme (Globovnik, 2008). Rezultate naših meritev kaže preglednica 4.

Preglednica 4: Rezultati meritev s SQM (meritve: Rok Damijan, 2011)

Lokacija	Rezultat
Areh	21,25
Koča na Šumiku	21,40
Dom Tisa	20,90

Na to temo bi se lahko izvajali tudi razni tabori oz. delavnice. Na internetni strani Portal v vesolje (Portal ..., 2011) je objavljen seznam vsebin, ki je primeren za učence, dijake, študente, učitelje, ljubitelje astronomije, medije in vse druge, ki jih zanima vesolje. Potrebna oprema za to dejavnost so predvsem teleskopi in daljnogledi.

5.1.14 Tradicionalne jedi, prikaz kuhanja

V sodobnem času imamo možnost spoznavanja kulinaričnih specialitet iz celotnega sveta, pri tem pa pogosto pozabljamo na tradicionalno domačo kuhinjo, ki je zaznamovala naše kraje v preteklosti.

Obiskovalci na koči Šumik bi bili deležni hrane, pripravljene na način, kot so ga poznali gozdni delavci na Pohorju. Ponujena bi jim bila tudi možnost, da se urijo v kuharskem tečaju, kjer bi se sami naučili priprave teh jedi. Spoznali bi, da so bili nekoč glavni del prehrane koruzni žganci ali polenta, sir in slanina.

Za zajtrk so delavci jedli koruzne žgance in kislo zelje, žgance in gobjo juho, žgance in prežganko ali kruh in kavo. Kosilo je bilo v večini primerov podobno zajtrku, dostikrat so v koruzni zdrob primešali krompir in vse skupaj zabelili s slanino. Ta jed se je imenovala *holbič* (Baš, 1967). Poznali so tudi *pušterc*, narejen iz vode, make, jajc in masti. Za večerjo so jedli podobno kot opoldne. Poznana je bila tudi *frika*, to je praženi slanini dodan

narezan sir, občasno so dodali še jajce ali košček klobase. V to so namakali koščke polente, ki je bila v obliki hlebčka (Baš, 1967). Za *friko* se domneva, da izvira iz Italije, saj je bilo na Pohorskem območju kar nekaj tamkajšnjih gozdnih delavcev. Ime *frika* se verjetno nanaša na jed, ki jo v svojem delu *Mangiar Friulano* (1963) opisuje G. Perusini Antoni. Piše namreč o jedi, imenovani *frittata con formaggio*, ki je narejena iz jajc in sira.

Gospod Maček po analizi ankete, ki je bila narejena leta 1940 med gozdnimi delavci, ugotavlja, da drugi gozdi delavci na Slovenskem niso poznali tako kalorične hrane kot delavci na Pohorju. Te jedi bi na Šumiku v sklopu gostinske ponudbe pripravljali v kolibi, kar bi pripomoglo k oživitvi vzdušja in avtentičnosti priprave teh jedi. Opis kolibe je pod točko 5.1.15.

5.1.15 Gozdarska koliba, prostor za razstavne eksponate

Rekonstrukcija manjše bajte gozdnih delavcev bi dodatno popestrila avtentičnost gozdarstva na tem področju. Obiskovalcem bi tako bilo nazorno prikazano težko življenje gozdnih delavcev ter njihov življenjski prostor. Bajta bi bila primerna tudi za prenočitev (Forstmuseum Silvanum, 2011). Baraka bi bila narejene iz olupljenih polkroglih brun, zatesnjena z mahom ter postavljena na tla ali kamnito podlago. Imela bi samo en prostor. Na sredi bi bilo mesto za odprto ognjišče, ki je v manjših barakah gozdarjem služilo tudi za razsvetljavo. Nad ognjiščem so predvidena stojala za posode ter drogovci za sušenje drv in oblačil. Na stenah je predviden prostor, kjer bi viseli nahrbtniki s hrano. V zadnjem delu barake bi bil prostor za spanje, torej pogradi iz drogov ali desk, pokriti z vejami, travo in slamo. Okna niso predvidena. Večja odprtina bi bila vhodna vrata, v stenah pa manjše odprtine za dim. Streha bi bila narejena iz smrekovih skodel (priloga I).

Ob primernem vzdrževanju so barake v zgodovini vzdržale desetletja in so bile boljše zavetišče od kolib. V notranjosti koče Šumik bi lahko enega izmed prostorov namenili razstavi najbolj markantnih pripomočkov gozdarjev in gozdnih delavcev.

Popestritev omenjene zbirke bi lahko bili herbariji, a ne navadni, pač pa v celoti izdelani iz rastlinskih delov.

Pod to rubriko spada tudi prikaz izdelovanja oglja. Obiskovalcem bi se na konkretnem primeru pokazalo izdelovanje kope. V zgodovini gozdarstva je bilo oglarjenje pomembna dejavnost, ki so jo izvajali tudi gozdni delavci.

Slika 9: Fotografija zunanosti herbarija (foto: Rok Damijan, 2008)

Slika 10: Fotografija notranjosti herbarija (foto: Rok Damijan, 2008)

5.1.16 Obnova vodne drče

V sklopu oživitve starih gozdarskih praks bi kazalo obnoviti krajši del vodne riže ob Lobnici.

Drča je bila v času uporabe najdaljša na Slovenskem. Uporabljati so jo pričeli v spomladanskem času, ko je bilo dovolj vode. V dolžini več kot 10 km je obratovala od leta 1836 pa vse do leta 1959. Gravitacijsko območje ruške vodne riže je obsegalo več kot 3000 hektarjev, letno pa so po njej plavili okoli 15000 kubikov lesa, v zadnjem desetletju tudi do 25000 kubikov. Investitor in lastnik te drče je bil grof Zabeo. Ob celotni dolžini drče je delalo 50 do 60 delavcev plavcev, ki so se imenovali poštarji in so bili razvrščeni v pasovih od 300 do 400 metrov. Njihova naloga je bila, da so omogočali, da je les nemoteno plul v dolino. Na krajšem delu je v Bajgotu rekonstruiran del drče, ki pa nima prave vloge prikaza opravila. Pokrajinski arhiv Maribor ima v svoji zbirki originalne načrte Lobniške drče. Po teh načrtih je mogoče izdelati krajši odsek. V sklopu tradicionalnih prikazov dela v gozdu bi si obiskovalci lahko ogledali to nadvse zanimivo in edinstveno delo.

5.1.17 Gozdarska tekmovanja

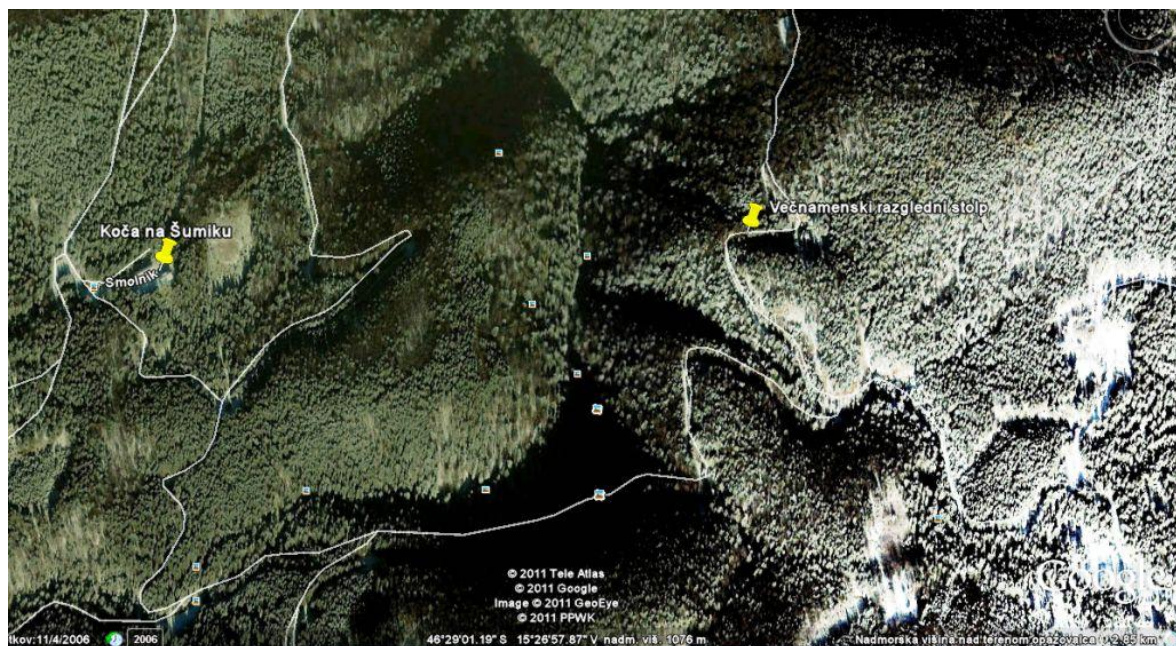
Gozdarska tekmovanja so med gozdarji priljubljeno dokazovanje. V svetovnem in evropskem merilu poznamo veliko takšnih tekmovanj, katerih se naši sodržavljeni pridno udeležujejo in uvrščajo med boljše. Koča na Šumiku s svojim dvorišči prostorom daje primeren prostor kjer bi lahko postavili poligon za takšno tekmovanje. Atraktivna predstavitev gozdarske dejavnosti so dokazovanja udeležencev v tradicionalnih rabah dela v gozdu. V to rubriko sodijo podiranja dreves s sekiro, velikimi ročnimi žagami (amerikanke), lupljenje debel, brušenje sekir in žag, itd. Možnost dela s tem orodjem pa bi bila namenjena tudi gledalcem, ki bi se lahko preizkusili v ročnih spretnostih s temi orodji. Dogodek bi vsekakor popestril družabno dogajanje.

5.1.18 Dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami

Glede na to, da je koča lahko dostopna po makadamski cesti, bi lahko v poletnih mesecih ponujala dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami, željne stika z naravo. Zagotovo je to primeren prostor za družine, ki se srečujejo s to problematiko. Za vse člane družine bi bilo poskrbljeno s strokovnega vidika in jim predstavljeno, kako se najprimerneje znajti v takšnem okolju. Takšna doživetja prav gotovo zelo spodbujajo samozavest vseh udeležencev. Namen je predstavljen v točki 5.1.10, kjer je opisana hipoterapija.

5.1.19 Ogled krošenj

V tujini se srečujemo z dejavnostjo, imenovano »Treewalking«. To je možnost, da si obiskovalci ogledajo krošnje dreves in tako spoznajo gozd iz povsem nove perspektive. Nam najbližji kraj, ki ponuja to dejavnost, je zagotovo Baumkronenweg v sosednji Avstriji. Razgledni stolpi na tem območju Pohorja (v okolici koče Šumik) so dokaj oddaljeni od dreves, saj je njihov primarni namen razgled na širšo okolico. Postavitev stolpa v gozdnem sestoju pa bi bila namenjena opazovanju razvoja socialnih funkcij gozda: po eni strani rekreacijske, turistične in poučne, po drugi pa raziskovalne. Tako bi lahko tudi gozdarski strokovnjaki lažje dostopali do informacij, povezanih z razvojem dreves in sestojev.

Slika 11: Možna lokacija večnamenskega stolpa, za ogled krošenj uporaben za opazovanje divjadi 5.1.6, astronomska opazovanja 5.1.13 (Google Earth, 4. 5. 2011)

Slika 12: Primer večnamenskega opazovalnega stolpa višine okoli 11 m. (foto: Rok Damijan, 2011)

5.1.20 Pot skozi posledice ujme

Pot skozi ujme je inovativna ideja, ki so jo uvedli v kraju Schanze v Nemčiji (Schmallenberg Kyrill ..., 2011). Razlog postavitve je bil orkanski veter Kyrill leta 2007, ki je opustošil ogromen del evropskih gozdov. 1000 m dolga pot je speljana skozi razdejanje, ki ga je za seboj pustil orkanski veter. Obiskovalci tako dobijo občutek veličine ujme, ki so v gozdovih vedno pogostejše.

Iz zgodovine gospodarjenja gozdov na Pohorju nam je poznano, da je bilo to območje v veliki meri pogozdovano s smreko, ki pa tu ni naravno zastopana. Tudi pri nas smo vedno znova deležni ujme, a na srečo še ne v takšnih izmerah, kot jih je povzročil Kyrill. Strokovnjaki (gozdarji) bi lahko na poti skozi posledice ujme obiskovalcem razložili vzroke za nastanek teh pojavov ter naglasili pomen sonaravnega gospodarjenja z gozdovi in nepospeševanje monokultur smreke, ki velja za neke vrste tradicijo na Pohorju. Površine so prav gotovo zanimive iz raziskovalnega namena, npr. kako poteka naravna sukcesija gozda. Dane dejavnosti ni mogoče tržiti v redni ponudbi koče na Šumiku, saj večjih ujme v bližini ni bilo. Predlagamo, da se ob morebitnem dogodku to vključi v ponudbo z usposobljenim vodnikom.

5.1.21 GPS orientacija, s točkami

Moderno spoznavanje, odkrivanje in orientacijo v prostoru nam omogočajo navigacijske (GPS) naprave, ki so v vsakdanjem življenju nepogrešljive. Naprave so že tako majhne in priročne, da jih uporablja veliko popotnikov za lažjo orientacijo predvsem pri hoji po brezpotjih. Domiselna ideja spoznavanja zanimivih krajev, kot so različne tematske poti, znamenitosti v naravni krajini, ki so tako kulturnega kot naravnega pomena, je GEOCACHING (Geocaching, 2011). Sistem deluje po preprostem principu in ga lahko raziskuje ter seveda dopolnjuje vsakdo.

V človeški naravi je odkrivanje novega oz. iskanje »skritih zakladov«. Geocaching omogoča prav to. Sistem je osnovan tako, da nekdo pri določeni markantni točki, v našem primeru v bližini koče na Šumiku, npr. pri slapu Šumik ali v pragozdu Šumik (kjer so

točke že določene), postavi »zaklad«, v spletno aplikacijo pa navede GPS-koordinate, kje se zaklad nahaja. Drug uporabnik v svojo GPS-napravo vnese koordinate in se odpravi na svoj raziskovalni podvig. Velikokrat so za odkritje določenega zaklada postavljene uganke, ki jih raziskovalec mora rešiti, da najde zaklad.

Menimo, da je to zelo zanimivo in sodobno spoznavanje naravnega okolja, obiskovalci pa niso omejeni na točno načrtovane poti in jim je s tem zagotovljeno inovativno odkrivanje gozdnega prostora. V sistem je možno vnašati vedno nove točke in s tem vedno nove poti po gozdu. S tem načinom se izognemo velikim stroškom načrtovanja gozdnih učnih oziroma tematskih poti, predvsem pa stroškom izgradnje. S povezavo do sistema mTURIST dobi obiskovalec kratek opis določene znamenitosti (npr. pragozd Šumik) preko mobilnega telefona. S tem je zagotovljeno zmanjšanje stroškov postavitve velikih informacijskih tabel ter lažje posodabljanje informacij (mTURIST, 2011). Trenutno je težava v tem, da je območje Pohorja in s tem tudi okolica koče na Šumiku slabo pokrita s telefonskim signalom. Pričakujemo, da se bo tudi to v prihodnje izboljšalo.

5.1.22 Tematska pot

Načrtovanje tematske poti je velik poseg v prostor za predstavitev gozdnega prostora obiskovalcem. Kljub temu, da je v sodobnem času obiskovalcem mogoče veliko stvari pokazati in predstaviti s sodobnimi interaktivnimi pripomočki (mobilni telefoni, navigacijske naprave), bi izgradnja krajše tematske poti v bližini koče na Šumiku vsekakor popestrila ponudbo širšemu spektru obiskovalcev. V ta sklop štejemo ljudi s posebnimi potrebami in upokojene ter manjše otroke, katerim urejene poti omogočajo lažji dostop ter enostavnejše spoznavanje vsebin tematske poti, kot sodobne elektronske naprave. Postavitev zanimivih informacijskih tabel, ki obiskovalcem preprosto in jasno razložijo vlogo in pomen gozda v današnji družbi, je bistvo takšne poti. Zavod za gozdove ima na skoraj vseh svojih območnih enotah gozdne učne poti, ki jih vzdržuje. Jenčič (2011) navaja, da je v modernem predstavljanju gozdov pomembnejši stik z vodičem kot pa veliko informacijskih tabel, ki so velikokrat žrtve vandalizma. Jenčič (2011) še dodaja, da sama postavitve tematske poti stane okoli 2000 € poleg tega je potrebno prišteti stroške vseh materialov in seveda vzdrževanje poti. Na poti bi tako obiskovalci spoznali različne dele

dreves in jih smiselno povezovali (list, cvet, plod, habitus). Zelo zanimiv je prikaz akustičnosti različnih drevesnih vrst. Ker so pohorski gozdovi življenjski prostor ptic, bi bilo možno postaviti ptičje hišice za različne ptice, zraven pa informacijsko tablo, ob kateri uri se določena vrsta ptice največkrat oglaša. Na tematski poti je obiskovalcem moč prikazati tudi, kakšne so dobre ter seveda tudi slabe prakse gospodarjenja z gozdom.

Za te ciljne skupine mora biti pot primerno urejena, kar pomeni, da ni prevelikih vzponov in spustov, da je dovolj široka, brez stopnic, da informacijske table nazorno prikazujejo vsebine, da na njih ni veliko teksta z malimi napisi oziroma, da so opremljene tudi s pripomočki, ki omogočajo spoznavanje slepim in slabovidnim. Taka pot postaja vse bolj prijazno sporočilo, zbuja radovednost in veže zbližanja, z lepotami ustvarja in vgrajuje občudovanja in željo po vrnitvi (Lapuh, 1987).

Na fotografijah 13 in 14 so prikazani posnetki pripomočkov za lažje in uporabniku prijaznejše spoznavanje narave.

Slika 13: Informacijska table z opisi v Braillovi pisavi (foto: Rok Damijan, 2008)

Slika 14: Informacijska tabla za spoznavanje delov dreves (foto: Rok Damijan, 2008)

6 OVREDNOTENJE

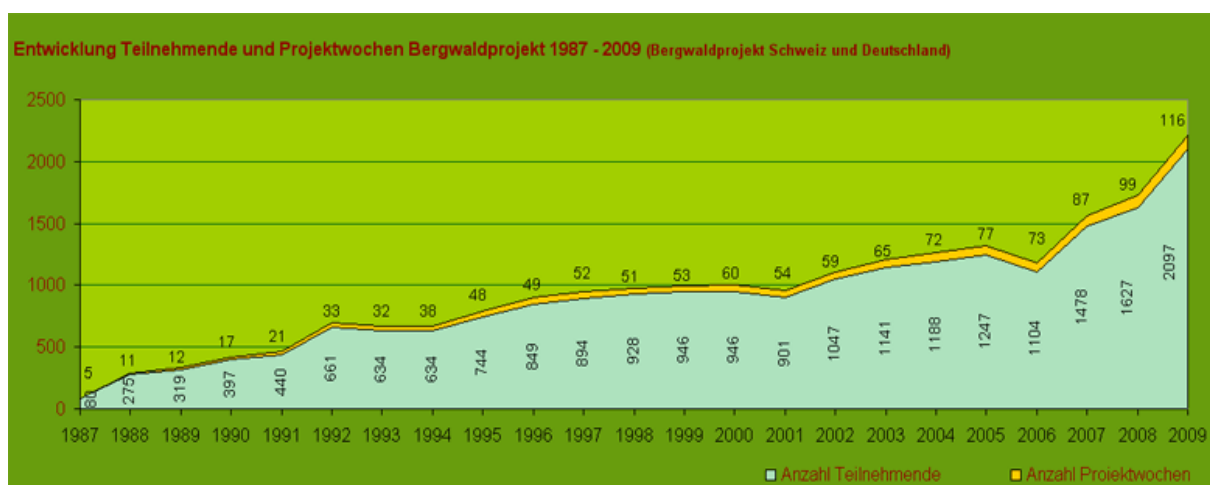
Večino naštetih možnih ponudb koče bi lahko izvajali gozdarji, potrebna bi bila le dodatna izobrazba za pridobitev ustreznih potrdil (pedagoška, gorska reševalna, gorski vodnik, jahač, kuharski mojster) in znanja za izvajanje dejavnosti. Prav gotovo pa bi to pripomoglo k zmanjšanju stroškov, saj pri izvajanju dejavnosti ne bi bili odvisni od drugih institucij. S tem bi zagotovili tudi dodatna delovna mesta, predvsem v gozdni pedagogiki. Zakon o gozdovih v členu 71. navaja, da je strokovno izpopolnjevanje pravica in dolžnost zaposlenih v ZGS. Preprosto moto gozdne pedagogike je, da se »iz gozda učimo v gozdu« – *Im Wald vom Wald lernen*. (Verein "Waldpädagogik ...", 2011). S tem bi gozdarska stroka naredila pomemben korak k svoji prepoznavnosti v družbi ter zagotovila večjo participacijo.

Lesnik (2001) navaja za večjo popularizacijo gozdov dve skupini. Prva obravnava strokovna znanja, ki so jih zaposleni gozdarski strokovnjaki ZGS pridobivali v izobraževalnih programih. V drugi skupini pa so zajeta vsa znanja, prakse, veščine, ki niso zajete v študijskih programih. Za povečanje integritete javnosti v gozdove so v Švici že leta 1987 s pomočjo gozdarja Renata Rufa ustanovili »*Bergwaldprojekt*« (Berg ..., 2011). Njegov glavni cilj je bil aktivno delo in ne le govoričenje. Projekt je bil podprt s strani organizacije Greenpeace ter leta 1988 s strani WWF. Leta 1993 je bil projekt ustanovljen v Nemčiji, leta 1994 v Avstriji, leta 2004 v Liechtensteinu, leta 2006 v Ukrajini in leta 2007 v Kataloniji (Španija).

V sosednji Avstriji imajo še dodaten program, ki se imenuje »*Umweltbaustellen*« (*Okoljevarstveno gradbišče*) (Umwelt ..., 2011). Oba programa se zavzemata za aktivno ukrepanje v naravnem okolju. Na izbranih področjih se izvajajo gojitvena dela v gozdu, sajenje dreves, rekonstrukcija poti, čiščenje zaraščajočih se travnišč, pomoč okoliškim kmetom itd. Koča je idealen prostor za nastanitev udeležencev takega projekta. Taborov se ne udeležujejo le mladi iz države, v kateri se izvajajo, pač pa so zelo dobrodošli udeleženci iz drugih držav. Za veliko udeležencev je to hkrati možnost za brezplačno izpopolnjevanje tujega jezika ter seveda navezovanje stikov s podobno mislečimi ljudmi, ki se zavedajo pomena neokrnjenega naravnega okolja.

V sklopu navedenih projektov polnoletnim udeležencem v Avstriji ponujajo celo, da se izkažejo v poročevalstvu. Udeleženci prevzamejo nalogo poročevalcev s terena. Samostojno izdelajo program poročanja, pri čemer se prav tako kot ostali udeleženci tabora spopadajo z zadanimi nalogami urejanja krajine. Poročevalska (novinarska) delavnica ima že predčasna srečanja, na katerih se udeleženci uri v pisanju poročil, sestavljanju tiskovnih konferenc ipd. Na terenu jim je na razpolago mentor, ki jih vodi in usmerja do končnega izdelka. Ob koncu izdelajo celotno poročilo o taboru, posnamejo krajši prispevek ter skličejo tiskovno konferenco. Dejavnost lahko uveljavljajo v okviru neformalnega izobraževanja mladine, kar pripomore k lažjemu zaposlovanju.

Takšen pristop bi v Sloveniji zelo pripomogel k večji prepoznavnosti gozdarske stroke. Opozoril bi na pomen ohranjanja narave ter stimuliral izobraževalne programe, da naj poudarjajo vsebine, ki govorijo o tem, kako ravnati v gozdu in z gozdom.

Slika 15: Razvoj Bergwaldprojekta od leta 1987 do 2009 (Bergwald ..., 2011)

Pogoji za doseganje teh ciljev:

- omogočen dostop do človekovega naravnega okolja,
- možnost, da ljudje vzpostavijo lastno držo do narave na podlagi osebne izkušnje,
- občutek stanja na tleh (ljudje naj dobijo jasno sliko naše življenjske podlage, kar bo v njih vzbudilo zavest o pomembnosti odgovornega ravnanja),
- večnamenska raba prostora na različnih ravneh.

Izid:

Dostopnost do naravnih prostorov je treba odpreti tako, da je udeležencem omogočeno osebno koriščenje teh prostorov. Ustvariti je treba priložnosti, v katerih se ljudje v odnosu do narave počutijo domače, in priložnosti, da ljudje občutijo svojo odvisnost od narave. Ponudbe morajo dajati prostor za osebno sodelovanje udeležencev.

V in o gozdu je moč veliko odkriti in se naučiti. Znanja niso primerna le za otroke, ampak tudi za odrasle, celo za izkušene na področju gozdarstva. Otrokom in mladostnikom je treba gozd predstaviti s pomočjo gozdne pedagogike, medtem ko so za odrasle primernejše javne predstavitve. Ljudem iz gozdarske stroke so novosti predstavljene na dodatnih izobraževanjih.

Intenzivno spoznavanje narave kot življenjskega prostora in prostora učenja, občutek lastnega potenciala in veselje do skupnega dela delujejo pozitivno in trajnostno na okoljevarstveno in socialno vedenje ter tudi na delovno motivacijo.

Ljudje, ki delajo z otroki in mladostniki (učitelji, pedagogi ...) ter spremljevalci v naravnem okolju morajo imeti zahtevane kompetence na zgoraj navedenih področjih. Pridobiti morajo izkušnje in si ustvariti lastno podobo o naravi ter poglobiti lasten odnos z njo (mirni kotički, ki jih polnijo z energijo). Do naravnega okolja in njegovih virov morajo vzpostaviti spoštljiv, odgovoren odnos. Uporabna motivacija mora obsegati čim večjo raznolikost. Pod tem razumemo prepletenost oddiha, dogodivščin, športa, gibanja, raziskovanja, opazovanja, spoznavanja, spoštljivega odnosa do živali, kreativnost, spoznavanje užitnih rastlin, kuhanje, orientacijo, meteorologijo itd. Samo celovita

predstavitev gozdnega prostora bo zadovoljila zanimanje obiskovalcev, ki želijo o gozdu izvedeti kar največ. Potrebno si je zastaviti naslednja vprašanja:

- Kateri motivi me vodijo k naravi?
- Kaj želim posredovati?
- Kako se sporazumevam z naravo?
- Kako nastane kontakt med človekom in naravo?
- Kako se vzpostavi samostojnejši odnos v dostopnosti in vedenju z naravnim okoljem?

7 PROJEKT NATREG

Projekt NATREG - Managing Natural Assets and Protected Areas as Sustainable Regional Development Opportunities (kako upravljati varovana območja narave, da bodo postala priložnost za trajnostni razvoj), se je lotil prav tega izziva. Njegov osnovni namen je pokazati in promovirati potencialne varovanih območij, izboljšati njihovo prepoznavnost in rabo kot dobro priložnost za trajnostni razvoj, pa tudi povečati prepoznavnost ohranjene narave in okolja kot vrednote. Projekt se osredotoča na mreženje varovanih območij v Jugovzhodni Evropi. Za primere smo izbrali tako imenovana »pilotna območja«, med katerimi je tudi Pohorje (Zavod ..., 2011). Partnerji projektnega območja na Pohorju so Regionalni center za okolje Slovenije ter Ministrstvo za okolje in prostor pod vodstvom Zavoda RS za varstvo narave v sodelovanju z deležniki. Pilotno območje je bilo izbrano na podlagi določitve območij Natura 2000 in že v preteklosti predlagane meje parka Pohorje (Danev in sod., 2010). Koča Šumik se nahaja v osrednjem delu projektnega območja.

Slika 16: Projektno območje, meja pilotnega območja Pohorje (Procesni načrt, 2010)

7.1 CILJI PRIPRAVE OSNUTKA NAČRTA UPRAVLJANJA PILOTNEGA OBMOČJA POHORJE (Danev in sod., 2010)

- Spodbujati trajnostni razvoj na celotnem Pohorju in v ta namen izboljšati lokalno in regionalno sodelovanje,
- prepoznati ohranjeno naravo kot razvojni potencial, predstaviti kakovosti, ki izhajajo iz ohranjene narave (okoljske usluge) na primeru Lovrenških barij,
- v pripravo načrta upravljanja za pilotno območje vključiti nevladne organizacije, lastnike zemljišč in širšo javnost,
- pripraviti vizijo območja, strateške in operativne cilje,
- zasnovati nove projekte, ki bodo razvojne potenciale še oplemenitili (npr. razvoj zelenega turizma),
- preveriti interes za začetek procesa ustanavljanja Regionalnega parka Pohorje oziroma vzpodbuditi začetek procesa od spodaj navzgor,
- dvigniti standarde participacije v procesih načrtovanja na naravovarstvenih območjih, prikazati moč dialoga in ekonomskih potencialov, ki jih nudita narava in okolje (priloga J).

7.2 NAČRTOVANI REZULTATI

Na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (2011) objavljajo načrtovane rezultate: »V okviru projekta bomo skladno z načrtom upravljanja uskladili delovanje ključnih sektorjev. V sodelovanju s širšo strokovno in laično javnostjo bomo po načelih vključevanja deležnikov v pripravo podrobnejšega načrta upravljanja dosegli konsenz o razvoju in o ukrepih varstva narave. Z različnimi dejavnostmi bomo izboljšali ozaveščenost lokalnega prebivalstva o smernicah nadaljnega razvoja Pohorja – širše območje je namenjeno trajni in začasni poselitvi ter ustrezni gospodarski rabi prostora in varstvu značilne krajine, osrednje varovano območje pa predvsem ohranitvi narave, varstvu okolja z ohranitvijo vodnih virov, prilagojeni rabi gozdov in usmerjenemu trajnostnemu turizmu«.

Oktobra 2010 so se deležniki zbrali v Mariboru, kjer je bila izdelana SWOT-analiza (prednosti, slabosti, možnosti in nevarnosti), s katero so koordinatorji želeli pridobiti dodatne informacije o možnostih razvoja pilotnega območja in si s tem pridobiti dodatno legitimnost. SWOT-analiza je bila primarno zastavljena za področje gozdarstva, kmetijstva in turizma. Na zaključni delavnici so deležniki rangirali nov nabor predlogov. Izdelana je bila zaključna (medsektorska) analiza SWOT in tudi elementi vizije razvoja Pohorja, oboje kot pomemben vložek za nadaljnje strokovno delo pri pripravi osnutka načrta upravljanja. »Pomemben vidik zaključne delavnice pa je bil tudi v skupnem in povezanem delu predstavnikov različnih sektorjev oz. deležniških skupin. Prav ta vidik je namreč v Sloveniji še vedno slabo razvit, kar resno ovira razvoj demokratične kulture v naši družbi. Primeri dobre prakse, kakršen je bila ta delavnica, so zato še pomembnejši prispevek k dvigu participativne kulture« (Uratarič in Marega, 2010).

SWOT analiza je pokazala naslednje

- Prednosti: bogata (sakralna in druga) kulturna dediščina, tehnična dediščina, domače obrti.
- Slabosti: nezadostno povezovanje in sodelovanje med (turističnimi) ponudniki, ni celovite razvojne strategije in vizije razvoja turistične dejavnosti.
- Priložnosti: razvoj eko/bio oz. zelenega turizma (eko/bio prehrana, eko-znak, trend aktivnega preživljanja počitnic in sprostitev v naravi ...); razvoj novih produktov – eko-turizem za podaljšanje sezone.
- Nevarnosti: medsektorska neusklajenost (in nepovezanost) na lokalni in državni ravni ter slabo delovanje resorjev na državni ravni (togost, predolgi birokratski postopki); priložnosti, ki jih ponuja Pohorje, so v nevarnosti zaradi nepovezanosti in neusklajenosti institucij in projektov, ki na območju že potekajo ali pa še bodo. Gre za promocije vertikalno STO, LTO, lokalne skupnosti, izgradnjo infrastrukture (različna ministrstva, komunikacija z lokalnimi skupnostmi). Zaradi nekomunikacije se izgublja razvojni moment, predvsem pa sredstva, ki so za projekte namenjena.

Predlogi strateških in operativnih ciljev za Pilotno območje Pohorje so pokazali, da je mednje možno vključiti veliko vsebin, predvidenih za izvajanje na koči na Šumiku. Izpostavili bi glavne cilje, ki so:

- Ohranjena narava in krajina:

v sklopu teh ciljev je predvideno povečevanje pohorskih planj. Koča na Šumiku je imela na vzhodni strani travnato površino, ki jo je v zadnjih 30 letih zarasel gozd, kar dokazujejo fotografije iz leta 1973.

Slika 17: Fotografija koče na Šumiku (foto: Olga Malec, 30. 9. 1973)

V ta sklop sodi tudi ohranjanje površin gozdnih rezervatov in določitev ekocelic, ki zajemajo tudi območje gozdnega rezervata Pragozd Šumik. Menimo, da je v sklopu projekta pomembno izpostaviti to območje.

V razvojnem planu Dr. Družava d. o. o. je v gospodarskem posloplju predvidena informacijska pisarna, ki je namenjena tudi nadzornikom širšega območja. Projekt to dejavnost opisuje tako, da je vzpostavljen učinkovit naravovarstveni nadzor nad aktivnostmi na Pohorju.

- Vzdrževanje zelenega turizma in usmerjenega obiska:

tukaj bi izpostavili kakovostno ponudbo lokalnih proizvodov in storitev s Pohorja. V poglavju Možne opcije ponudbe koče bi v ta sklop vključili točke 5.1.9 (postavitve čebelnjaka), 5.1.14 (tradicionalne jedi), 5.1.15 (gozdarska koliba), 5.1.17 (gozdarska tekmovanja).

- Okolju in uporabniku prijazna raba naravnih virov:

iz gozdarske prakse vemo, da realizacija poseka v privatnih gozdovih ne dosega predvidenega etata. Posledica je zaraščanje površin. Gozdovi tako ne dosegajo cilja, ki je predviden v gozdnogospodarskem načrtu. S doslednejšim delom v gozdu bi se povečala tudi raba naravnih materialov (les, kamen), kar je predvideno v sklopu projekta.

- Okolju in uporabniku prijazna mobilnost:

dostop do koče je urejen po makadamski cesti. Deležniki se zavedajo, da je potrebno povezave na Pohorju omejiti in jasno definirati, kje in s kakšnim prevoznim sredstvom je dovoljeno vstopati v prostor. Glede na to, da je čez Pohorje speljana mednarodna kolesarska pot, je smiselno, da se po teh poteh vozijo kolesarji in ne avtomobili ali motoristi vseh vrst z registriranimi oz. celo neregistriranimi vozili.

- Ohranjanje kulturne dediščine:

v projektnem načrtu Dr. Durjava d. o. o. iz leta 2008 je natančno predvideno, kakšni posegi v obnovo koče na Šumiku in pripadajočega gospodarskega poslopja so dovoljeni. Koča mora ohraniti svoje zgodovinske značilnosti. Lokalni dogodki, ki izhajajo iz kulturne dediščine, nam dajejo edinstven pogled v življenje prednikov, ki so živeli v tem okolju. Prikaz tega življenja je obravnavan v točkah 5.1.7 (lovni turizem), 5.1.10 (spravilo lesa s konji), 5.1.14 (tradicionalna kuhinja), 5.1.15 (gozdarska koliba), 5.1.16 (vodna drča), 5.1.17 (gozdarska tekmovanja).

Jasno je razvidno, da se predlagane možne ponudbe koče na Šumiku v veliki meri povezujejo s predlogi strateških in operativnih ciljev za Pilotno območje Pohorje. V sklopu projekta bodo objavljene tudi paradne ponudbe koče, ki jih je možno razvijati.

Projekt NATREG traja 28 mesecev, zaključil se je z julijem leta 2011.

8 VIZIJA NOVEGA NAJEMNIKA

V začetku leta 2011 je bila sklenjena pogodba med Zavodom za gozdove (ZGS) in Športno kulturnim in turističnim društvom Divji petelin (ŠKTD Divji petelin). Glavni namen ŠKTD Divji petelin je, da se poveže z ZGS-jem, Občino Ruše, lokalnim prebivalstvom ter ostalimi društvi, ki delujejo na tem območju, da bi tako skupaj ustvarjali zgodbo o koči na Šumiku. ŠKTD Divji petelin želi kočo obnoviti, obiskovalcem pa z modernimi pristopi ponuditi stik z naravo ter jim prikazati, kakšno je bilo življenje na Pohorju nekoč.

Na koči se trenutno aktivno obnavlja infrastruktura, da bi bila koča čim prej nared za obiskovalce. Sedmega maja je potekala čistilna akcija, h kateri so bili povabljeni lovška družina, gasilci, prostovoljci itd. Po končani akciji je sledil postanek pri koči, kjer je bilo poskrbljeno za vse udeležence. Prireditev je potekala pod naslovom »Še pomnite tovariši«.

Po pogodbi je najemnik dolžan, da gostinski del koče prične z obratovanjem v šestih mesecih od podpisa. ŠKTD želi razširiti prepoznavnost koče, zato pripravljajo tabor za mladino. Na taboru bodo udeleženci spoznavali življenje na koči in se srečali z vsakdanjimi opravili. Natančen program tabora še ni izdelan, predvidevamo pa, da bo podoben tistemu, ki smo ga opisali v točki 5.1.12 (raziskovalni tabor).

V času ustvarjanja diplomske naloge smo imeli več srečanj s predstavniki ŠKTD Divji petelin. Kontaktna oseba ŠKTD, s katero so potekali vsi pogovori, je bil g. Domen Juršnik. Društvo je pokazalo veliko navdušenje nad dejstvom, da nastaja diplomska naloga prav o koči na Šumiku. Člane društva je v prvi vrsti zanimal zgodovinski razvoj koče. V ta namen so nas prosili, da jim sestavimo krajši opis začetkov koče na Šumiku. Uporabili smo vsebine iz diplomske naloge, in sicer iz poglavja 2 z naslovom Kronološki pregled namembnosti koče. Dano vsebino je ŠKTD umestilo na informacijsko tablo, ki stoji ob dovozu do koče. Vsebina je napisana v treh jezikih (slovensko, angleško, nemško). Glavni namen je, da obiskovalci dobijo osnovno informacijo o sami koči in njeni zgodovini (zakaj je tukaj, kdo jo je zgradil, kakšen je njen primarni namen ...) (priloga K).

Na srečanju s g. Juršnikom 12. 5. 2011 je bil glavni namen, da ovrednotimo predlagane možnosti ponudbe koče, opisane v poglavju 5.1, in ugotovimo skladnost predlaganih opcij z vizijo ŠKTD Divji petelin. V preglednici številka 5, so prikazane naše opcije in opis, katere od njih se zdijo ŠKTD Divji petelin atraktivne in v njih vidijo potencial, katere pa ne.

Preglednica 5: Primernost naših opcij ponudbe iz poglavja 5.1 z vizijo ŠKTD Divji petelin

Ponudba	Primernost	Časovni vidik ponudbe
Izobraževanje lastnikov gozdov	DA	Dolgoročno
Vodeno pohodništvo, pohod s Krpljami, nordijska hoja, panoramski maraton	DA	Dolgoročno
Kolesarjenje	DA	Dolgoročno
Vlečni psi	DA	Ob ugodnih snežnih razmerah
Segway	NE	/
Opazovanje divjadi, foto lov	DA	Ob interesu
Lovni turizem	DA	Ob interesu
Gobarjenje, zeliščarstvo	DA	Mesečni seminarji
Čebelarstvo	DA	Odvisno od zanimanja
Postojanka za jahače, izposoja konjev, hipoterapija, prikaz spravila lesa s konji	DA	Dolgoročno
Učenje tujih jezikov v naravi	DA	V poletnih mesecih
Raziskovalni tabori	DA	Ob delovnikih
Astronomska opazovanja	DA	Dolgoročno
Tradicionalne jedi, prikaz kuhanja	DA	Dolgoročno
Gozdarska koliba, prostor za razstavne eksponate	DA, plan občine Ruše in ZGS	Ni definiran

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Ponudba	Primernost	Časovni vidik ponudbe
Obnova vodne drče	Plan Občine Ruše	Ni definiran
Gozdarska tekmovanja	DA	Dolgoročno, da postane tradicionalno
Dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami	DA	Ko bo postavljena primerna infrastruktura
Ogled krošenj	DA	Od vzpostavitve zanimanja za to pri ljudeh
Pot skozi posledice ujme	DVOM	/
GPS orientacija, s točkami	DA	Dolgoročno
Tematska pot	DA	Dolgoročno

Izobraževanje lastnikov gozdov

Pod tem naslovom vidi ŠKTD Divji petelin predvsem zapolnitev obiska na koči v času delovnega tedna, ko ni večjega obiska turistov. Računajo na sodelovanje z ZGS-jem. Društvo bi bilo v tej ponudbi aktivno predvsem kot dober gostitelj vseh udeležencev.

Pohodništvo, panoramski maraton

Pohodništvo je ena izmed stalnih ponudb, ki jih želijo gojiti na koči Šumik. Obiskovalcem želijo v prvi vrsti predstaviti tovrstno rekreacijo, torej vse, kar je potrebno vedeti o tem, kako se orientiramo v prostoru in seveda kakšna je primerna pohodniška oprema. Ciljna skupina so predvsem družine, ki se v idiličnem naravnem prostoru lahko še bolj povežejo med seboj.

V sklopu panoramskega maratona ŠKTD Divji petelin računa na povezovanje turističnih ponudnikov na Pohorju, s čimer bi pripomogli k večji prepoznavnosti celotnega območja.

Kolesarjenje

Pristop k tej aktivnosti je zelo podoben kot pri pohodništvu. Predvideno je dolgoročno izvajanje programa. Ponudba je namenjena predvsem družinam, saj so gozdne ceste dobro urejene in primerne za rekreativne kolesarje. Predvideno je tudi, da si lahko kolesarji ob morebitnih težavah na kolesu v koči izposodijo orodje in opravijo manjša popravila.

Vlečni psi

Ponudba z vlečnimi psi je omejena predvsem na zimski čas in snežne razmere. ŠKTD Divji petelin idejo o tej aktivnosti podpira, vendar vidi težavo pri zagotavljanju snežne odeje na gozdnih cestah, saj nekateri lokalni prebivalci pospešujejo pluzenje cest. V ta namen bi bilo treba zagotoviti določene poti, namenjene tej dejavnosti, ki jih ne bi pluzili. Predlagano je bilo tekmovanje z vlečnimi psi čez Pohorje.

Segway

Izposoja prevoznih sredstev Segway za ŠKTD Divji petelin ne pride v poštev. Razlogov je več; prvi je ta, da je nabava teh prevoznih sredstev zelo draga in bi bila povrnitev stroškov zelo dolga oz. bi bilo potrebno za najem zahtevati visoko ceno, ki pa za uporabnike ne bi bila sprejemljiva. Drug razlog je po izkušnjah g. Juršnika ta, da te naprave niso dovolj zmogljive za uporabo na težavnem terenu oz. pri večjih vzponih. Tretji razlog, ki je bil izpostavljen, pa je ta, da taka futuristična prevozna sredstva ne spadajo v ta prostor in v zgodbo, ki jo želijo promovirati na koči Šumik.

Opazovanje divjadi

Juršnik pravi, da pod to rubriko razume predvsem opazovanje žuželk in ptic. Navaja, da je ob pogovoru z lovci prišel do spoznanja, da je treba večjim živalim zagotavljati življenjski prostor brez večjega vpliva človeka. Z množičnimi opazovanji bi se divjad navadila na človeka in bi začela posegati v njegov življenjski prostor. Kakšne neprijetnosti temu

sledijo, pa nam je poznano iz številnih primerov iz Notranjske, kjer prebiva medved. Divjad bi bila predstavljena zgolj v sklopu izobraževanja na koči.

Lovni turizem

Lovni turizem je priljubljen med lovci na trofeje. Koča bi lahko služila kot postojanka udeležencev. Manjša skupina (nekje do 3 udeleženci) bi lahko spremljala način lova v lovišču s posebnim namenom. Žal takšna ponudba ni mogoča za naključne obiskovalce, saj se je treba predčasno najaviti. Ponudba bi se lahko razpisala, ko bi bil tak lov aktualen, in takrat bi se željni te aktivnosti lahko priključili tej dejavnosti.

Gobarjenje, zeliščarstvo

Koča bi služila kot prostor za izobraževanja, razstave in predstavitve. ŠKTD Divji petelin želi v bližini koče oblikovati zeliščni vrt, ki bi obiskovalcem služil za ogled ter kot vir zelišč za kuhinjo in izdelavo zdravilnih pripravkov.

Čebelarstvo

ŠKTD Divji petelin v svoji ponudbi ne predvideva postavitve čebelnjaka, so pa ga pripravljene pomagati postaviti na okoliških jasih, če bi se našel kdo, ki bi bil zadolžen za čebele.

Postojanka za konje, hipoterapija, prikaz spravila lesa s konji

V gospodarskem posloju, kjer so predvidene garaže, se ureja prostor za sedem konj. Upoštevani so normativi, ki za posameznega konja predpisujejo 3,5 m x 3,5 m velik prostor. Društvo namerava imeti v oskrbi pet konj. Na koči je predvideno izvajanje šole jahanja. Maneža je postavljena pred kočo, kjer je v preteklosti bil vrt. Društvu se zdi najpomembnejše, da obiskovalci spoznajo to žival in z njo navežejo osebni stik. Prav tako vidijo možnost izvajanja hipoterapije.

Spravilo lesa s konji bi bilo prikazano v sklopu določene prireditve, po vsej verjetnosti gozdarskega tekmovanja. Po mnenju Juršnika redna ponudba prikaza spravila lesa s konji ne bi bila dovolj zanimiva za obiskovalce.

Učenje tujih jezikov v naravi

Glede na izkušnje Juršnik navaja, da razni jezikovni tečaji pri nas niso obrodili velikih sadov, saj udeleženci niso v naravnem okolju jezika, ki se ga učijo, in zato učinki niso tako veliki, kot če bi bili v državi, od koder jezik izvira. Predlaga, da bi se na koči izvajali jezikovni tečaji slovenščine kot tujega jezika. Prišli bi tujci, ki bi bili v vlogi učencev in bi se v naravnem okolju učili slovenščine. Pri tem pa je potrebno izpostaviti, da so takšni jezikovni tečaji odvisni od povpraševanja, zato bi bila potrebna velika promocija te ponudbe.

Raziskovalni tabori

Raziskovalni tabor je dejavnost, ki jo ŠKTD Divji petelin želi ponuditi v svojem programu že poleti 2011. Navajajo, da je ustvarjanje zelo pomembno in da je cilj takšnega tabora, da udeleženec odnese veliko novega znanja, ki mu pomaga v šoli in nasploh v življenju. Da pa je aktivnost rentabilna, je potrebna minimalna udeležba 35 otrok. Še pomembneje pa je, da je na taboru zagotovljen visok nivo priprave animatorjev, saj namerava društvo le pod tem pogojem izvajati omenjeno aktivnost.

Astronomska opazovanja

Astronomska opazovanja je mogoče izvajati kot samostojen dogodek, če se ga udeleži skupina šolarjev ali drugih interesentov. Druga možnost pa je v sklopu tedenskih taborov naravoslovnih vsebin, kjer se udeleženci učijo tudi o orientaciji v naravi, saj je opazovanje zvezd ključnega pomena za orientacijo ponoči.

Tradicionalne jedi, prikaz kuhanja

Na koči želijo obiskovalcem ponuditi tradicionalno hrano, znano na območju Pohorja. V prihodnje nameravajo poiskati atraktivne recepte, kot so na primer frika, pohorski pisker in drugi. Zamislili so si tekmovanje, na katerem bi se udeleženci pomerili v kuhanju pohorskih specialitet. Zmagovalec tekmovanja bi imel čast, da se njegov recept uporablja v sklopu redne ponudbe koče na Šumiku.

Gozdarska koliba, prostor za razstavne eksponate

Občina Ruše in ZGS nameravata v gospodarskem posloplju urediti muzej gozdarstva, ki bi bil edinstven na tem področju Slovenije. Muzej bi na kočo pritegnil večje število obiskovalcev, kar je vsekakor v interesu ŠKTD Divji petelin.

Obnova vodne drče

Prav tako kot ureditev gozdarskega muzeja je pristojnost za obnovo vodne drče prevzela Občina Ruše. Občina namerava urediti pot ob Lobnici od vznožja Pohorja pa vse do koče na Šumiku. Predstaviti želi tudi, kje ob Lobnici so bile žage, ter en objekt obnoviti, saj bo na ta način obiskovalcem moč prikazati, kako so takšne žage delovale.

Gozdarska tekmovanja

Gozdarska tekmovanja, ki bi bila primerna za ŠKTD Divji petelin, so v alternativnih gozdarskih disciplinah, kot je podiranje dreves s sekiro ali ročno žago, spravilo lesa s konji ali kak drugačen starodaven način. Tekmovanja bi se udeležili zaposleni v gozdarstvu iz celotne Slovenije, zanimivo bi bilo videti tudi kakšnega tujca. Tekmovanja bi se odvijala dolgoročno; cilj je, da bi postala tradicionalna dejavnost koče na Šumiku.

Dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami

ŠKTD Divji petelin načeloma zelo podpira tovrstne dejavnosti. Pri realizaciji infrastrukture pa se pojavljajo težave, saj je koča na Šumiku zavarovana kot kulturna dediščina in večji posegi v objekt niso dovoljeni. Seveda pa razmišljajo o alternativah, kako bi vendarle postali koča, prijazna za ljudi s posebnimi potrebami. Velik problem pri vsem tem je slovenska zakonodaja, ki dostikrat onemogoča določen razvoj na račun zapletene birokracije. Prioritetni gostje so predvsem iz tujine.

Ogled krošenj

ŠKTD Divji petelin se strinja, da bi takšna ponudba vsekakor popestrila dogajanje na koči, vendar vidi tudi težavo, saj pravi, da bi bilo potrebno spremeniti miselnost ljudi, da bi jih tovrstne reči zanimale. Z določenimi igrami bi bilo možno pridobiti zanimanje družin.

Pot skozi posledice ujme

Ob predstavitvi ideje je bilo sicer opaziti strinjanje ŠKTD Divji petelin, ki je tudi potrdilo, da je zamisel dobra, vendar močno dvomijo, da bi tovrstna ponudba koga zanimala.

GPS orientacija z točkami

To panogo vidi ŠKTD Divji petelin predvsem v povezavi z orientacijskimi teki. Orientacijo v prostoru pa bi poleg GPS-naprav popestrili tudi z raznimi namigi (na primer: ko udeleženec pride do določene točke, je tam namig, da mora svojo pot nadaljevati v smeri edinega listavca, ki je v bližini točke, ali kaj podobnega).

Tematska pot

Ob predlogu izdelave tematske poti z informacijskimi tablam ŠKTD Divji petelin opozarja na vandalizem. Če bi bile table lesene, se jih da hitro podreti, če pa bi bile z

zvočnimi opisi oz. kovinske, kot so na sliki 8, bi jih lahko kdo ukradel in uporabil za prodajo starega železa.

V povzetku ugotavljamo, da se je ŠKTD Divji petelin strinjalo z večino naših predlaganih idej in v njih prepoznalo dobro možnost ponudbe koče na Šumiku. Nekatere naše ideje so bile enake društvenim in se njihovo uresničevanje že aktivno odvija, nekatere druge, še nepoznane, pa bodo uvrstili v dolgoročni načrt razvoja. Navajajo, da je optimalno, da se določena aktivnost odvija nekje štiri ure, saj po tem času pri udeležencih pade koncentracija, kar zmanjša njihovo navdušenje. Problem, ki ga vidi ŠKTD Divji petelin, je predvsem v neprimerni infrastrukturi, ki naj bi jo izboljšala Občina Ruše. Razlagajo, da je Občina na določenih mestih res postavila klopi, kjer se obiskovalci lahko odpočijejo (danes so to piknik prostori), niso pa poskrbeli za koše in stranišča ter odvoz smeti. Težava je tudi v tem, da pri nas nimamo službe, ki bi nadzirala te aktivnosti, saj revirni gozdarji v času, ko se te aktivnosti dogajajo (ob koncih tednov), ne delajo. Verjetno bi se stvari oz. kompetence bolje definirale, če bi se dano območje razglasilo kot regijski park. Ideje o nastanku takega parka so že bile, vendar se do sedaj še niso realizirale. Upamo, da se bodo kmalu.

Naj dodamo še, da je ŠKTD Divji petelin k sodelovanju povabilo tudi lokalne folklorne skupine, ki se bodo v poletni sezoni 2011 predstavile na koči.

9 RAZPRAVA

V naši raziskavi o novih možnostih trženja kočice na Šumiku smo predlagali nove aktivnosti, ki bi jih bilo mogoče tržiti v sklopu programa na sami koči. Na koči na Šumiku smo predlagali 22 aktivnosti, ki bi popestrile dogajanje, ki je po projektu Dr. Durjava d. o. o. (2008) namenjena kot gostinski objekt. Vse predlagane možne opcije ponudbe smo vključili v funkcije gozda, ki so definirane po gozdnogospodarskem načrtu (Gozdnogospodarski načrt ..., 2004). Večina naših idej se navezuje na socialno vlogo gozda. Vse idejne dejavnosti smo tudi ovrednotili s pomočjo novega najemnika kočice na Šumiku to je ŠKTD Divji petelin.

Ugotovili smo, da ŠKTD Divji petelin podpira večino naših predlogov. Ob pregledu vseh predvidenih aktivnosti smo skozi raziskavo ugotovili, da so nekatere naše ideje uresničljive kratkoročno, druge dolgoročne, imamo pa tudi takšne, ki niso uresničljive. Najprimernejše so aktivnosti, ki so v preglednici številka 5. označene z časovnim vidikom dolgoročno. Sledijo jim dejavnosti, ki so pogojene na letni čas zatem pa še aktivnosti, ki so pogojene od interesa obiskovalcev. Med našimi zamislimi so se pojavile tudi takšne, ki se za enkrat ne bodo razvile, to sta Segway zaradi visokih stroškov nabave vozil, ter pot skozi posledice ujme, saj v okoliških gozdovih ni večjih površin posledic ujme. Iz investicijskega vidika večina naših predlogov ne zahteva večjih vlaganj. Vse investicije, v katere ŠKTD Divji petelin namerava investirati znašajo okvirno 10.000 €. V to so všteti stroški opreme prostora v prvem nadstropju kočice z projektorjem, tablo, zavesami za zatemnitev prostora v višini 967,85 €. S temi pripomočki, je možno izvajati predavanja za lastnike gozdov, predavanja o gobarjenju in nabiranju zelišč, prostor je prav tako zelo primeren za ostala predavanja, ki jih ima ZGS za svoje uslužbence, razna do izobraževanja.

Sledi ureditev hleva za konje, čigar stroški znašajo 4.120 €. ŠKTD Divji petelin, želi razvijati ponudbo učenja jahanja, izvajanja izletov s konji do markantnih točk v bližini kot so Črno jezero, Trije kralji, Areh, Bellevue, Rogla,... Kot dopolnilo te dejavnosti smo predlagali, da se na koči oziroma v bližnjih gozdovih prikaže spravilo lesa s konji, kar bi pomagalo k prepoznavnosti gozdarske stroke. Za interesente bi bilo mogoče izvajati tečaj spravila lesa s konji. Tukaj bi k sodelovanju povabili ZGS, ki je zelo aktiven pri

posredovanju znanja o varnem delu v gozdu. Vsekakor pa bi bilo pred tem na ZGS potrebno izobraziti uslužbence oz. tiste, ki bi se z to dejavnostjo ukvarjali. V Nemčiji, ta dejavnost postaja veno bolj zanimiva, zato predlagamo, da bi potrebna znanja in dokumentacijo pridobili od priznanih institucij kot je na primer *Forstliches Bildungszentrum für Waldarbeit und Forsttechnik NRW*.

Sodelovanje med ŠKTD Divji petelin in ZGS se prav gotovo vidi v ponudbi vodenega pohodništva, kjer bi javna gozdarska služba lahko prevzela vodenje teh skupin. Poleg vodenja bi udeleženci bili deležni strokovne razlage različnih naravnih pojavov v gozdu. Dana ponudba ne povzroča večjih stroškov za najemnika koče in prav tako ni potrebnega dodatnega izobraževanja za vodiče, saj imajo gozdarji dovolj strokovnega znanja, potrebno bi bilo opraviti tečaj vodiča za vodenje takih skupin. Prednost danega programa je tudi v tem, da poti niso stalne in ni potrebnega večjega posega v prostor, kot je to pri izgradnji tematskih poti.

Pomembno vlogo pri ponudbi lovnega turizma ima ZGS saj je v bližini koče na Šumiku lovišče s posebnim namenom, ki je v upravljanju ZGS. Koča pri tej ponudbi služi kot nastanitveni objekt, tako je oskrba lovcev v rokah ŠKDT Divji petelin. Z investicijskega vidika je na koči potrebno urediti prostor za shranjevanje orožja, cena za omaro za orožje znaša 326,34 €.

Postavitev gozdarske kolibe v bližini koče bi vsekakor popestrila ponudbo. Stroški postavitve takšnega objekta znašajo približno 4448 €. Prikaz in opis življenja gozdnih delavcev lahko izvaja ŠKTD Divji petelin ali gozdarji sami. Pri obeh je potrebno, da se seznanijo z življenjem gozdnih delavcev nekoč ter obiskovalcem nazorno prikažejo njihov vsakdan. Primerna literatura za zagotovitev potrebnega znanja je po našem mnenju *Gozdni in žagarski delavci na južnem Pohorju* (Baš, 1967). V danem delu je nazorno prikazano življenje gozdnih delavcev v 19. in začetku 20. stoletja. Investicijo naj bi po podatkih ŠKTD Divji petelin prevzela občina Ruše. Zaradi nejasnosti s strani občine ne moremo napovedati časovnega rok postavitve kolibe. Podobna situacija, kjer naj bi bil glavni investitor Občina Ruše, je obnova vodne drče na Lobnici. Tudi tukaj vidimo povezavo

ZGS-ja za izvajanje ogledov in nazornega prikaza delovanja drče. Pri dani ponudbi menimo, je večjega pomena ročna spretnost kot veliko teoretičnega znanja.

Glavno povezovanje med najemnikom in gozdarsko stroko vidimo v organiziranju gozdarskih tekmovanj. ŠKTD Divji petelin si prizadeva, da ta dogodek postane tradicionalen na koči na Šumiku. ZGS lahko na koči organizira ta dogodek, kjer bi se zbrali uslužbenci iz vseh 14 območnih enot. Vsaka enota bi na tekmovanje poslala svoje ekipe. Stroški organizacije takšnega dogodka zelo variirajo od števila udeležencev ter seveda disciplin. Naš predlog, ki ga podpira ŠKTD Divji petelin je, da se udeleženci dokažejo v tradicionalnih gozdarskih vrlinah.

Pri ponudbi vlečnih psov, astronomskih opazovanj, kolesarjenju, tradicionalne jedi, dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami, ne vidimo primarne povezave z ZGS. Sodelovanje je vsekakor dobrodošlo, vendar moramo omeniti, da za izvajanje teh dejavnosti gozdarska stroka nima prioriteta ter primerne strokovne znanja.

ŠKTD divji petelin je pokazalo veliko zanimanje za izvajanja astronomskih opazovanj, izvajanja tečajev gobarjenja in zeliščarstva ter postavitev gozdarske kolibe, saj je njihov koncept promoviranja ravno v avtohtonosti koče na Šumiku.

Naša spoznanja nam kažejo, da je pri večini naših predlaganih ponudb zelo pomembno sodelovanje javne gozdarske službe za izvajanje aktivnosti, ki bi pripomogla k večji prepoznavnosti gozdarstva med populacijo. Za lokalno prebivalstvo je zelo pomembna informacija, da kakovosten in stabilen gozd potrebuje strokovnjaka.

10 POVZETEK

Gozdarske koče so bile v preteklem stoletju pomemben del gozdne krajine, saj so v njih zaradi slabih cestnih povezav in velikih razdalj do večjih naselij prebivali gozdni delavci. V nalogi smo želeli ugotoviti, kako ravnati oziroma kako naš opazovan objekt, kočo na Šumiku približati modernemu obiskovalcu gozda na Pohorju.

Najprej je bilo potrebno zbrati vse zgodovinske podatke o sami koči, kateri pa so bili težko dostopni saj nekateri viri navajajo drugačne podatke kot ostali. Najverodostojnejši podatki, ki smo jih zbrali so v pokrajinskem arhivu Maribor v korespondenci Falske gosposčine.

Zanimalo nas je kakšno je bilo življenje nekoč v podobnih objektih na Pohorju in kaj se je možno naučiti iz preteklosti, da bi dan danes pritegnilo obiskovalce. Pomembno je, da se zavedamo lastne preteklosti in iz nje izpeljemo najboljše in ne kopiramo idej iz sveta in jih želimo na vsak način vključiti. Obiskovalci Pohorja želijo neokrnjeno naravo in ne modernih zabaviščnih parkov.

Ob vseh zbranih podatkih tako kabinetnega dela kot terenskega smo želeli ugotoviti, kako s podobnimi objekti ravnajo v sosednji Avstriji, s katero se veliko krat radi primerjamo oziroma izpostavljamo njihove prednosti. Tudi v našem primeru ni bilo nič drugače. Z obnovo in modernimi ponodbami v gozdu so zelo razviti. Za primer smo vzeli gozdarsko kočo v Bodinggrabnu v nacionalnem parku Kalkaplen. Ugotovili smo, da imajo Öbf (Österreichische Bundesforste) raznoliko ponudbo za obiskovalce, kot je opazovanje divjadi, organizirani pohodi s strokovno razlago, nazoren ogled obnovljene gozdarske koče, čigar obnova je Öbf stala 1 mio evrov.

Možne ideje bodoče ponudbe smo ovrednotili s funkcijami v gozdu. Pri funkcijah gozda mislimo na vloge, ki jih človek od gozda pričakuje. Koča Šumik omogoča razvoj vseh treh skupin funkcij, ki jih opredeljuje gozdnogospodarski načrt: ekološke, socialne in proizvodne. Za vsako od predlaganih možnih ponudb na koči smo zraven ovrednotili katere funkcije v gozdu dana dejavnost izpolnjuje. Vsako izmed dvaindvajsetih idej smo

tudi stroškovno ovrednotili, da bi ugotovili v kakšnih finančnih razsežnostih se giblremo z predlagano dejavnostjo.

Dane možne idejne ponudbe se glasijo:

- izobraževanje lastnikov gozdov,
- pohodništvo, panoramski maraton,
- kolesarjenje,
- vlečni psi,
- segway,
- opazovanje divjadi,
- lovni turizem,
- gobarjenje, zeliščarstvo,
- čebelarstvo,
- postojanka za konje, hipoterapija, prikaz spravila lesa s konji,
- učenje tujih jezikov v naravi,
- raziskovalni tabori,
- astronomska opazovanja,
- tradicionalne jedi, prikaz kuhanja,
- gozdarska koliba, prostor za razstavne eksponate,
- obnova vodne drče,
- gozdarska tekmovanja,
- dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami,
- ogled krošenj,
- pot skozi posledice ujme,
- GPS orientacija, s točkami,
- tematska pot.

V poglavju ovrednotenje smo povzeli vse ideje. Ugotavljali smo v sklopu kakšnih projektov, ki so poznani pri nas in v tujini bi bilo mogoče dane aktivnosti izvajati.

V času nastajanja naloge se je na Pohorju pričel odvijati projekt NATREG (kako upravljati varovana območja narave, da bodo postala priložnost za trajnostni razvoj), v sklopu

katerega smo pregledali kako se naše potencialne ideje ujemajo s cilji projekta. Ugotovili smo, da se večina ciljev ujema oziroma jih je mogoče povezovati.

Ob koncu smo vse naše predlagane ideje predstavili novemu najemniku koče ŠKTD Divji petelin kateri je jasno definiral v sklopu katerih idej vidi možnost izvajanja in kje ne.

Ugotavljamo, da smisel današnjega gozdarstva ni le v tem, da učinkovito proizvaja les, ampak da bogati naše življenje (Leibundgut, 1983 cit. po Anko, 1995).

11 SUMMARY

Forest huts were in the past century an important part of the forest landscape, as they offered residence to loggers, due to the poor road connections and long distances to major settlements. The purpose of the thesis was to determine how to manage or how to draw the Šumik hut, which was the subject of the research, near to the modern visitor in Pohorje forest.

First, it was necessary to gather all historical data about the hut, which was difficult to access because some sources indicate different information than other. The most reliable information was collected in the Regional Archives of Maribor in the correspondence of the Fala Dominion.

We were interested in how the life in similar facilities at Pohorje looked like in the past and what can be learned from the past to attract visitors today. It is important to be aware of the past and build on it rather than copy the ideas from abroad and include them in our environment by all means. The visitors to Pohorje want to experience unspoiled nature and not modern theme parks.

With all data collected by field work as well as cabinetwork we wanted to establish how similar facilities are managed in Austria, the country with which we often compare and highlight its advantages. It was similar also in our case. They have well developed renovation works and offer modern programmes in the forest. As an example we considered a forest hut Bodinggraben in their national park Kalkaplen. We found out that ÖBF (Österreichische Bundesforste) offers various programmes, such as wildlife watching, organized hikes with expert guidance, a clear view of restored forest hut the renovation of which cost ÖBF 1 million Euros.

Possible ideas for the future were evaluated according to their functions in the forest. By functions the roles of forests expected by man are considered. Šumik hut allows the development of all three groups of functions defined by the forest management plan:

environmental, social and productive. For each of the possible offers in the hut we evaluated the functions which are fulfilled with the given activity. For each of the twenty-two ideas we produced also cost structure in order to determine the financial model of a proposed activity.

Possible offers include:

- forest owners trainings,
- hiking, panoramic marathon,
- cycling,
- towing dogs,
- segway,
- wildlife observation,
- hunting tourism,
- mushroom picking, herb picking,
- beekeeping,
- hut for horses, hipotherapy, storing wood with horses,
- learning foreign languages in the nature,
- research camps,
- astronomical observations,
- traditional dishes, cooking classes,
- forest cabins, exhibition place,
- restoration of water slides,
- forestry competition,
- activities for people with special needs,
- viewing treetops,
- trekking to see the consequences of natural disasters,
- GPS navigation, with points,
- thematic path.

In the evaluation chapter we summarized all ideas in the context of some projects that are known at home and abroad and evaluated whether the given activities should be carried out.

At the time of writing the thesis the project NATREG (how to manage the protected areas of nature that will become an opportunity for sustainable development) was launched in Pohorje within which we examined how our ideas match with the objectives of the project. We found out that the majority of goals are connected.

At the end of the research all our ideas were presented to new tenant the Active Gallus Team who clearly defined which ideas are possible to develop and implement.

We are sure that meaning of today`s forestry is not only to produce timber efficiently but also to enrich our lives (Leibundgut, 1983 cit. after Anko, 1995).

12 VIRI

3suisses. (2011)

<http://www.3suisses.si/si/shop/izdelek/tekstil-za-dom-/zavese-lahke-zavese/zavese-za-zatemnitev-prostora/okrasna-zavesa-z-rincicami/44067-61-24222.html>

(25. 2. 2011)

Almliesl Urlaub in den Bergen! (2011)

<http://www.almliesl.com/hut/tirol/summer/jagdhaus-pass-thurn/general-p175-45s1.html> (5. 5. 2011)

Almliesel Urlaub in den Bergen!: Hütten, Ferienhäuser & Ferienwohnungen. 2011. Meishofen, MTS Austria GmbH: zgibanka.

Anko B. 1995, Funkcije in vloge gozda. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo: 181 str

Arhiv falske graščine. (hrani Pokrajinski arhiv v Mariboru)

Baš A. 1967. Gozdni in žagarski delavci na južnem Pohorju. Maribor, Obzorja: 306 str.

Bauman J. 2011. »Oprema in pribor za čebelarjenje«. Maribor, Čebelarska zveza društev Maribor (ustni vir, april 2011)

Bergwaldprojekt. (2011)

<http://www.bergwaldprojekt.ch/> (10. 1. 2011)

Bergwaldprojekt Teilnehmerzahlen. (2011)

<http://www.bergwaldprojekt.ch/de/portrait/geschichte.php> (22. 2. 2011)

Boksi za konje in ostale konstrukcije. (2011)

<http://www.boksi.si/cenik.htm> (5. 5. 2011)

Bončina A. 2009. Urejanje gozdov- upravljanje gozdnih ekosistemov: učbenik za študente univerzitetnega študija gozdarstva. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 359 str.

Otvoritev koče nad Šumikom. 1945. Vestnik (Maribor), 29. 9. 1945

Danev G. in sod., 2010. NATREG procesni načrt izdelave osnutka načrta upravljanja pilotnega območja Pohorje

Forstmuseum Silvanum in Grosreinfiling. (2011)

<http://forstmuseum.at.dd7602.kasserver.com/clementiduck/index.html> (5. 5. 2011)

Garmin Foretrex 301. (2011)

http://www.garmin.si/view_product.php?product=010-00776-00&cat_id=52

(5. 5. 2011)

Geocaching. (2011)

<http://www.geocaching.com/default.aspx> (28. 3. 2011)

Globovnik N., 2008. Svetlobno onesnaženje na širšem območju občine Slovenska Bistrica. Geografski obzornik, 55, 4: 11-19.

Google Earth. 2011. Google. (4. 5. 2011)

<http://www.google.com/earth/index.html> (4. 5. 2011)

Goričan E. 2010. »Začetki koče na Šumiku«. Činžat (osebni vir, julij 2010)

Gozdnogospodarski načrt GGE Lobnica 2003 – 2012. 2004. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije OE Maribor

Hervis sports. (2011)

http://www.hervis.si/index.cfm?CFID=2875418&CFTOKEN=55958875&fuseaction=Sportwelten.detail&hauptgruppe_id=536&gruppe_id=860&untergruppe_id=1326 (25. 2. 2011)

Hiltl C. 1893. Das Bachgebirge, Klagenfurt

Husse. (2011)

<http://www.husse.si/> (25. 2. 2011)

Inženiring plus d.o.o. (2011)

http://ing-plus.si/index.php?page=shop.product_details&flypage=flypage.tpl&product_id=1078&category_id=51&option=com_virtuemart&Itemid=87 (25. 2. 2011)

Inženiring plus d.o.o. (2011)

http://ing-plus.si/index.php?option=com_virtuemart&page=shop.browse&category_id=413&Itemid=87 (25. 2. 2011)

Jenčič H. 2011. »Informacije o informacijskih tablah«. Maribor, Zavod za gozdove Slovenije (osebni vir, maj 2011)

Jr sport, tekaške palice in palice za nordijsko hojo. (2010)

<http://www.jrsport.si/izdelki.asp?g=3&s=11&sime=Palice%20za%20nordijsko%20hojo> (30. 11. 2010)

Juršnik D. 2011. »Vizija novega najemnika«. Maribor, ŠKTD Divji petelin (osebni vir, maj 2011)

Kibuba pustolovščina na obzorju. (2011)

<http://kostevc.si/lov/omare-za-oroa-je/omara-za-oro-je-gun-12.html> (5. 5. 2011)

Kirchweiger M. 2010. »Gozdarska kočica Bodinggraben«. Bodinggraben, Öbf AG (ustni vir, oktober 2010)

Kokol A. 2010. »Upravljanje kočice na Šumiku«. Maribor, (ustni vir, september 2010)

Koprivnik J. 1923. Pohorje, Maribor, Sokolsko društvo: 125 str.

Lapuh N. 1987. Kaj je gozdna učna pot: gozdne učne poti v Sloveniji. Ljubljana, Biotehniška fakulteta v Ljubljani, VTOZD za gozdarstvo

Leder Fahr- und Arbeitsgeschirr #295. (2011)

<http://www.starke-pferde.de/FB295.htm> (5. 5. 2011)

Lesnik T. 2001. Usposabljanje javne gozdarske službe za popularizacijo gozdov, specialistično delo. Ljubljana, samozal.

Lyra optics, Jurij Vega akromatski refraktor 127/700 EQ IV-A. (2011)

http://www.lyra-optics.si/content/view/38/50/#JV_127 (5. 5. 2011)

Mrakič J. 2010. »Gozdarske kočice na Pohorju«. Maribor, Zavod za gozdove Slovenije (ustni vir, april 2010)

Moj dom. Moje zdravje. (2011).

<http://www.lesenehise.si/index.php/produkti/izracun> (28. 4. 2011)

mTURIST. (2011)

<http://www.mturist.si/> (28. 3. 2011)

Mühldorfer Pferdepfuter. (2011)

http://www.hranazakonje.si/index.php?option=com_djcatalog&view=show&layout=blog&cid=2&Itemid=92 (5. 5. 2011)

Nationalpark Kalkalpen, 2010. Besucherprogram 2010

Nazaj na konja ustanova fundacija. (2011)

<http://www.nakonju.si/?id=3> (5. 5. 2011)

Nordijska hoja. (2011)

<http://www.nordijskahoja.si/tecaji.html> (25. 2. 2011)

Pirnat J. 2007. Presoja kriterijev za določitev in ovrednotenje funkcij gozdov. Ljubljana. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 27 str.

Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot. 2004 Ur. l. RS, št. 111/04

Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih. 1998. Ur. l. RS, št. 5/98

Kochan P. 2010. »Pricelist segway 2010«. peter.kochan@urbanmobility.sk (osebni vir, 1. 12. 2010)

Prostorski portal RS. (2010)

<http://e-prostor.gov.si/> (6. 8. 2010)

Portal v vesolje. (2011)

<http://www.portalvvesolje.si/index.php> (23. 3. 2011)

Pungartnik S. 2011. »Razgledni stolp«. Rače, Občina Rače - Fram (osebni vir, maj 2011)

Schmallenberg Kyrill-Pfad Schanze. (2011)

<http://www.schmallenberg.info/deutsch/freizeit-sport/wandern/kyrill-pfad-schanze/> (22. 2. 2011)

Schroll E. 2011. Einsatzmöglichkeiten von Pferden in der Forstwirtschaft (skripta). Arnsberg, Forstliches Bildungszentrum für Waldarbeit und Forsttechnik NRW

Strasser G. 2010. »Upravljanje gozdarskih koč v Avstriji«. Dunaj, Öbf AG (ustni vir, oktober 2010)

Šegina A. 2008. Perspektiva upravljanja gozdarskih koč v Julijskih Alpah. diplomsko delo - visokošolski strokovni študij gozdarstva. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana, samozal: 45 str.

Šerod S. 2010. »Cenik za udeležbo na tečaju gobarjenja«. Maribor, Gobarsko društvo Lisička Maribor (osebni vir, oktober 2010)

Tovšak S. 2001. 100 let organiziranega planinstva v Rušah. Ruše, Planinsko društvo: 117 str.

Trgovina Kostavc. (2011)

<http://kostevc.si/lov/omare-za-oroa-je/omara-za-oro-je-gun-12.html> (5. 5. 2011)

Umweltbaustelle "Im Urlaub freiwillig arbeiten". (2011)

<http://www.umweltbaustelle.at/> (3. 3. 2011)

Uratarič N., Marega M., 2010. Poročilo z zaključne delavnice za izdelavo analize SWOT in oblikovanje elementov vizije. Ljubljana, Regionalni center za okolje: 18 str.

Uredba o varstvu samoniklih gliv. 1998. Ur. l. RS, št. 57/98

Verein "Waldpädagogik in Österreich". (2011)

<http://waldpaedagogik.at/> (3. 3. 2011)

Zavod RS za varstvo narave, NATREG. (2011)

http://www.zrsvn.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=64&id_informacija=659
(22. 2. 2011)

Zavod RS za varstvo narave, Pohorje, Načrtovani rezultati. (2011)

http://www.zrsvn.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=64&id_informacija=686
(22. 2. 2011)

Zavod za gozdove Slovenije, lovišče s posebnim namenom (LPN) Pohorje. (2010)

<http://www.zgs.gov.si/slo/obmocne-enote/maribor/lovisca-s-posebnim-namenom/index.html> (9. 12. 2010)

»Zemljiška knjiga« Maribor, Okrožno sodišče v Mariboru (osebni vir, 16. 7. 2010)

Žumer L. 1939. Delovne razmere našega gozdnega delavstva. V: Naši gozdovi in žage. Ljubljana, Delavska zbornica.

13 ZAHVALA

Pri nastajanju diplomske naloge bi se v prvi vrsti želel zahvaliti mentorju doc. dr. Janezu Pirnatu, ki mi je pojasnjeval vse nejasnosti in me vodil skozi celotno nastajanje naloge s pomembnimi nasveti. Hvala tudi recenzentu prof. dr. Andreju Bončini.

Zahvala gre vsekakor vsem ljudem, ki sem jih srečal na terenu in so mi s svojim znanjem o koči zelo pomagali. Tukaj bi izpostavil g. Goričana, g. Kokola, g. Mrakiča z Zavoda za gozdove Slovenije, ga. Malec iz Občine Ruše, zaposlene v pokrajinskem arhivu Maribor, g. Strasserja z Österreichische Bundesforste, g. Juršnika s ŠKTD Divji petelin, g. Guliča in g. Daneva z Zavoda RS za varstva narave.

Skozi celoten študijski čas pa sta mi ob strani stala starša, ki sta mi študij omogočila in me vedno znova podpirala. Vsekakor pa moram tukaj omeniti sošolce, s katerimi sem preživel čas v predavalnicah, na terenskem pouku in skupnem učenju. Spoznal sem različne ljudi iz celotne Slovenije in njihove zgodbe, zakaj je gozdarstvo (ta)pravi študij.

14 PRILOGE

Priloga A: Izjava o sodelovanju in zahteva za odgovornejši odnos do regijskega parka Pohorje ter koč pri Šumiku

A

KOČA PRI ŠUMIKU
25. 9. 2005

IZJAVA O SODELOVANJU
IN ZAHTEVA ZA ODGOVORNEŠI
ODNOS DO REGIJSKEGA
PARKA POHORJE TER KOČE
PRI ŠUMIKU

Prešerno vožja pohodnikov današnjega
"maskota na Šumik" je zamrla pred
nekdanjim objektom ponosa - koč! Tri leta, odkar je koč zaprta, je odločno preveč. Prav tako ne sprejemamo neustreznega odnosa države do vzpostavitve regijskega parka. Pohodniki protestiramo zoper počasnost pri urejanju citiranih problemov. Izražamo pa tudi pripravljenost za kooperativnost, kakršno je naša občina že izkazovala. Od ministrice ga. Lukacič in ministra g. Podobnika pričakujemo takojšnje, prave in učinkovite ukrepe!

Vili Rezman, župan
Katja M. Hrovatin, Marušičevič
Miran Juvan - Jura
1044 Potki

Wm. Wm.

Wm. Wm.

Wm. Wm.

Wm. Wm.

Wm. Wm.

Wm. Wm.

Wm. Wm.

Stanod Viti

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Stanod Silva

Koča Šumik še vedno brez najemnika

»Na letošnji drugi razpis za novega najemnika, ki je bil objavljen v mesecu maju, se je prijavil samo en kandidat, vendar je od pogodbe odstopil«, je pojasnil vodja krajevne enote Zavoda za gozdove Alojz Pucko, ko smo ga povprašali o trenutnem stanju koče.

Obljuba, ki jo je dal direktor Zavoda za gozdove Andrej Kermavnar na okrogli mizi - organizirana je bila septembra lani na koči Šumik - da bo leta ob letu osorej najverjetneje obratovala, se ni uresničila. Nekatera dela pa je Zavod za gozdove vendarle postoril. V pritličju je menjal vsa okna in obnovil dotrajane vode (elektrika, vodovod, odtoki, prezračevanje), delno je uredil tudi sanitarije. Kako pa naprej, se še ne ve. Najverjetneje bo izšel novi razpis za najem.

Bilten Občine Ruše
Oktober 2006

kreativ®
ART - CRYSTAL SLOVENIA

Tel.: +386 3 818 3200
Fax: +386 3 818 3210
E-mail: kreativ@siol.net

Kreativ Rogaška d.o.o.
Kidričeva 80, 3250 Rogaška Slatina, Slovenija

trans. račun - Banka Celje d.d.: 06000-0897719488
davčna št.: 42006473

ZAVOD ZA GOZDOVE
g. Mrakič Jožef
Tyrševa 15
2000 MARIBOR

Datum: 09.05.2007

Zadeva: Planinski dom Šumik

Spoštovani g. Mrakič Jožef

Dve leti nazaj smo se zanimali za nakup ali dolgoročni najem planinskega doma na Šumiku in sicer za projekt oživitve pohorske steklarne. Ker pri Vas nismo dobili pozitivne podpore smo se osredotočili na sosednjo občino Lovrenc na Pohorju. Dogovorili smo se za izgradnjo male hidroelektrarne, manjšega steklopihaškega obrata in asfaltiranja ceste. Dogovor je bil sklenjen in projekt je v teku pripravljen.

Od pobude na Šumiku smo pa odstopili misleč, da ni interesa.

Pred nekaj dnevi smo dobili od občine Ruše ponovno pobudo za naš projekt, ki je zajemal tudi vidik razvoja turizma, saj je naša dejavnost kot umetnostna proizvodnja v veliki meri vezana na tok turizma, kar je tudi naša tradicionalna praksa v Rogaški Slatini od koder izhajamo. Ker opažamo, da objekt na Šumniku še vedno sameva Vas ponovno prosimo, če nam lahko sporočite ali sedaj obstajajo morebitne možnosti za poslovno sodelovanje.

Glede na to, da je imelo Pohorje 300 letno tradicijo pohorskih steklarn in je predstavljalo osrednji del vseh štajerskih glažut je naš koncept ponovne oživitve tradicije umetnostne proizvodnje stekla v turistične in kulturno umetnostne namene zopet aktualen, posebej še zaradi ponovne iniciative s strani občine Ruše.

Pošiljamo Vam ponovno pobudo za projekt pod delovnim nazivom »Center evropskih oblikovalcev stekla na Pohorju«. Vsebina tega koncepta je precej obširna in ga na kratko opisujemo v prilogi »POHORSKE STEKLARNE IZ PRETEKLOSTI V PRIHODNOST« in je soodvisen širše in ne le na eno lokacijo, kjer bi se odvijala naša dejavnost. V partnerstvo moramo pridobiti tudi ostale turistične partnerje, ki se ukvarjajo z nastanitvenim in gostinskim, športnim, rekreacijskim turizmom itd.

Vljudno predlagam, če nam lahko pošljete pismen odgovor na našo ponovno pobudo.

S spoštovanjem!
Prokurist
Franc Sajko

KREATIV ROGAŠKA d.o.o. Kidričeva ul. 80, 3250 Rogaška Slatina.
Družba je vpisana v sodni register pri okrožnem sodišču v Celju pod vl. št. 1/07174/00 štev. reg. SRG 2000/03545
Osnovni kapital družbe 99.829.000,00 SIT in je vplačan v celoti.
Matična številka 1562924

Priloga Č: Pismo o nameri za skupno sodelovanje med ZGS in Občino Ruše

ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE, Večna pot 2, Ljubljana
ki ga zastopa v.d. direktorja Andrej Kermavnar

in

OBČINA RUŠE, Trg vstaje 11, 2342 Ruše
ki jo zastopa župan Vili Rezman

podpišeta naslednje

Pismo o nameri

Zavod za gozdove Slovenije (dalje: zavod) je na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije št. 321-01/93-1/18-8 z dne 20.7.1995 dobil v upravljanje premoženje, pridobljeno na podlagi pogodbe o združitvi sredstev in obveznosti do virov sredstev Gozdnega gospodarstva Maribor, med katerim je tudi koča Šumik z gospodarskim poslopjem in dvoriščem, na parc. št. 96.S k.o. Smolnik.

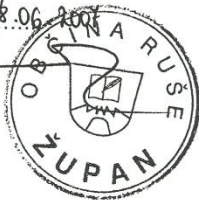
Zavod izraža pripravljenost na sodelovanje z Občino Ruše (dalje: občina) glede skupne opredelitve ciljev, dejavnosti, povezanih s kočo Šumik in gospodarskim poslopjem, pri čemer bo zasledovan tudi interes lokalnega okolja v zvezi z dejavnostmi na lokaciji, ki sodi v območje pohorskega naravnega parka.

Zavod in Občina Ruše bosta kot partnerja sodelovala pri:

- skupni opredelitvi ciljev, dejavnosti na tej lokaciji,
- določitvi namembnosti gospodarskega poslopja za potrebe regijskega (naravnega) parka ali občine,
- prizadevanjih za obnovo koče, pri čemer bo občina nudila pomoč preko režijskega obrata pri enostavnih obnovitvenih delih,
- pri pridobivanju drugih partnerjev in drugih sredstev za izvedbo obnove,
- pri izvajanju izobraževalnih in turistično - rekreativnih dejavnosti na tej lokaciji,
- pri izvajanju dejavnosti za popularizacijo gozdov in gozdarstva,
- pri iskanju najugodnejšega nosilca gostinske dejavnosti na koči,
- pri promociji projekta obnove in dejavnosti koče Šumik,
- pri nujenju strokovne pomoči pri pripravi projekta obnove, ki ga bo zavod izdelal v letu 2007.

V Rušah, dne 08.06.2007

Občina Ruše
Vili Rezman
župan

V Ljubljani, dne 12.6.2007

Zavod za gozdove Slovenije
Andrej Kermavnar
v.d. direktorja

DR.DURJAVA d.o.o.

5. TEHNIČNO POROČILO

GOZDARSKA KOČA ŠUMIK

1. Generalije

Predmet projekta je IDP rekonstrukcija in adaptacija gozdarske koče Šumik za program planinske koče z gostinskim delom in prenočitvenimi kapacitetami.

Osnovni tlorisni gabarit objekta je 12,50x16,75m, etažnost je K+P+1+M.

2. Lokacija

Objekt stoji na parceli 96 k.o. Smolnik na ravnem terenu na nadmorski višini ca.1091m.

2.1. Dostopi

Dostop do objekta je po makadamskem dovozu iz zahodne smeri.

Gostinski del v pritličju je dostopen po zunanjih diferenčnih stopnicah in je ca. 1,5m nad terenom. Sobe v nadstropju in mansardi so dostopne po notranjih lesenih dvoravnih oz. enoravnih stopnicah.

3. Programska zasnova

Obstoječi objekt:

Objekt je delno podkleten, ima pritličje, nadstropje in deloma izkoriščeno podstrešje.

V deloma vkopani kleti je shrambni prostor.

V pritličju so prostori za obiskovalce: gostinska soba, jedilnica, točilnica, kuhinja, tri sobe za goste, sanitarije ločene po spolu in kopalnica.

V nadstropju, dostopnem po dvoravnem stopnišču, so na komunikacije navezane tri sobe za goste, dva klubska prostora, sanitarije in shramba.

V mansardi, dostopni po enoravnih stopnicah, so bivalni prostori oskrbnika, dve sobi, delno pa prazni podstrešni prostori korišćeni kot shrambe.

Novo stanje:

Klet: shramba

Pritličje:

- kuhinja s shrambo
- točilnica s shrambo pijač
- dve gostinski sobi
- soba za goste ali za oskrbnika
- sanitarije in kopalnice za goste in kuhinjsko osebje

Nadstropje:

- štiri sobe za goste
- dvorana, ki se po izvedbi učilnice/sejne sobe v gospodarskem posloplju po potrebi lahko preuredi v tri dodatne sobe za goste
- sanitarije in kopalnice za goste
- avla

Mansarda:

- tri sobe s skupnimi ležišči
- nočne sanitarije
- shrambe

4. Faznost izvedbe

Objekt se lahko izvede v treh fazah:

- v prvi fazi se zagotovi obratovanje gostinskega dela v pritličju
- v drugi fazi se izvedejo nočitvene kapacitete v nadstropju
- v tretji fazi se povečajo nočitvene kapacitete z izvedbo skupnih ležišč v mansardi

5. Izvedba

5.1. Konstrukcija

Konstrukcija je detajlno obdelana v konstrukcijskem delu projekta. Na tem mestu je podan pregled bistvenih značilnosti.

Temelji: ohranijo se obstoječi temelji, ki se po potrebi sanirajo

Stene: ohranijo in po potrebi sanirajo se obstoječe kamnite stene in stene iz lesenih brun. Nove predelne stene so iz mavčnokartonskih plošč, v sanitarijah vodoodporne. Po potrebi se zunanje stene z notranje strani izolira. V mansardi se odstranita dve predelni steni – odstranitev nima vpliva na konstrukcijsko stabilnost.

Stropne konstrukcije: ohranijo se obstoječi tramovni stropovi

Fasada: leseni elementi fasade se po potrebi sanirajo in zaščitijo z lazurnimi premazi.

Streha: obstoječa strešna konstrukcija se ohrani. V prostoru M_02 se v predelu, kjer se soba širi v območje bivše shrambe obije z mavčnokartonskimi ploščami in izolira.

Notranje stopnice: lesena konstrukcija

5.2. Obrtniška dela

5.2.1. Tlaki

Gostinski del:	keramika, ladijski pod
sobe:	ladijski pod
Sanitarije, kopalnice:	keramika

5.2.2. Stene

Stene se omečejo, pokitajo in poslikajo. Na izpostavljenih predelih (hodniki) se izvede zaščita proti obrabi in udarcem (razne obloge, zaščitni profili).

Stene v sanitarijah se obložijo s keramiko do višine 200 cm.

5.2.4. Stavbno pohištvo

Fasadna okna:	lesena - macesen, zasteklitev dvoslojni termopan, po vzoru obstoječih in oken v pritličju, ki so že zamenjana.
Notranja vrata:	furnirana lesena – javor.

5. TEHNIČNO POROČILO

GOSPODARSKO POSLOPJE ŠUMIK - IDP

1. Generalije

Predmet idejnega projekta je rekonstrukcija in sprememba namembnosti gospodarskega poslopja pri gozdarski koči Šumik na Pohorju.
Osnovni tlorisni gabarit objekta (27,80x11,05m) in etažnost (K+P+M) ostaneta nespremenjena.

2. Lokacija

Objekt stoji na parceli 96 k.o. Smolnik na nagnjenem terenu na nadmorski višini ca. 1090m.

2.1. Dostopi

Dostop do objekta je po makadamskem dovozu iz zahodne smeri.

Pritličje je dostopno z južne smeri neposredno z nivoja terena. Prostori v mansardi so dostopni so dostopni preko dvoravnih stopnic iz avle v pritličju.
Kotlovnica v kleti je dostopna s severne strani.

3. Programska zasnova

Obstoječi objekt:

Klet: shramba

Pritličje: garaža, shrambe, dve sobi, hlev, črna kuhinja

Mansarda: neizkoriščeno podstrešje

Novo stanje:

Klet: kotlovnica za gosp. objekt in kočo Šumik

Pritličje:

- garaže z delavnico, dve pisarni in garderoba za potrebe naravovarstvenih nadzornikov;
- info točka z zaledno pisarno, prodajno-razstavni prostor
- čajna kuhinja in sanitarije za zaposlene

Mansarda: prostor za seminarje, avla in dodatna skupna ležišča s sanitarijami in kopalnico

4. Faznost izvedbe

Objekt se izvede enofazno.

5. Izvedba

5.1. Konstrukcija

Konstrukcija je detajlno obdelana v konstrukcijskem delu projekta. Na tem mestu je podan pregled bistvenih značilnosti.

DR.DURJAVA d.o.o.

Temelji: ohranijo se obstoječi temelji, ki se po potrebi sanirajo

Stene: ohranijo in po potrebi sanirajo se obstoječe kamnite stene in stene iz lesenih brun. Nove predelne stene so iz mavčnokartonskih plošč, v sanitarijah vodoodporne. Po potrebi se zunanje stene z notranje strani izolira.

Stropne konstrukcije: Tramovni stropovi se izolirajo s stekleno volno in s spodnje strani obijejo z lesnim opažem ali gips ploščami. Dotrajani tramovi se po potrebi zamenjajo. AB strop nad garažo se izolira.

Fasada: Leseni elementi fasade se po potrebi sanirajo in zaščitijo z lazurnimi premazi.

Streha: Obstoječa strešna konstrukcija se ohrani. Z notranje strani so obije z mavčno kartonskimi ploščami, tako da ostanejo špirovci vidni, in izolira. Vgradijo se strešna okna. Obstoječa kritina se ohrani.

Notranje stopnice: lesena konstrukcija

5.2. Obrtniška dela

5.2.1. Tlaki

Prostori:	ladijski pod
Garaža:	PP premaz
Sanitarije, čajna kuhinja:	keramika

5.2.2. Stene

Stene se omečejo, pokitajo in poslikajo. Na izpostavljenih predelih (hodniki) se izvede zaščita proti obrabi in udarcem (razne obloge, zaščitni profili).

Stene v sanitarijah se obložijo s keramiko do višine 200 cm.

5.2.4. Stavbno pohištvo

Fasadna okna: lesena, zasteklitev dvoslojni termopan. Zatemnitev z notranjimi alu žaluzijami 25 mm ali po možnosti med stekli.

Notranja vrata: furnirana lesena – javor.

6. Instalacije

6.1. Vodovod

Objekt ima lastno zajetje pitne vode.

6.2. Kanalizacija

Fekalna kanalizacija:

Fekalne odplake se speljejo v obstoječo troprekatno pretočno greznico kapacitete 6m³.

Meteorna kanalizacija:

Meteorne vode so preko peskolovov speljane v lokalne ponikovalnice.

6.3. Ogrevanje in hlajenje

V kleti se izvede kotlovnica na lesno maso, ki je predvidena za ogrevanje gospodarskega poslopja in koče Šumik.

Izvedejo se ogrevanje z radiatorji pod okni.

6.4.1. Prezračevanje

Splošno prezračevanje bo naravno skozi fasadne odprtine.

6.5. Elektroinstalacije

Izvede se svoje števno mesto in notranje električno omrežje.

V prostoru za seminarje se izvede priključek za projektor, mikrofone, avdio in video instalacije ter internetni priključek.

V pisarnah se izvedejo priključki za telefon in internet.

7. Protipožarna zaščita

Zagotovljen je dovoz za intervencijska vozila.

Namestijo se gasilni aparati.

8. Varovanje zdravja

Uporabljeni tlaki imajo protidrsno strukturo.

Komunikacije so ustrezno dimenzionirane.

Prezračevanje je zagotovljeno.

8.1 Odpadki

Predviden je organiziran odvoz z lokalnim koncesionarjem.

9. Ocena investicije

	m2	EUR/m2	EUR
GOI objekt	497,20	650,00	323180,00
SKUPAJ:			323180,00
DDV 20%			64636,00
SKUPAJ Z DDV			387816,00

Priloga E: Vabilo na predložitev ponudb za oddajo koče Šumik v najem, na Unior Rogla

Unitur Rogla
Cesta na Roglo 15

3214 ZREČE

Šifra:
Datum: 21.4.2009

Zadeva: Vabilo na predložitev ponudb za oddajo koče Šumik v najem

Zavod za gozdove Slovenije oddaja v najem nepremičnino na parcelni številki 96.S, zk. vl. št. 107 k.o. Smolnik, in sicer **kočo Šumik** v izmeri 219 m², gospodarsko poslopje v izmeri 190 m² in dvorišča v izmeri 1881m².

Nepremičnina je potrebna obnove in rekonstrukcije tako da bodo zagotovljeni pogoji za opravljanje gostinsko turistične dejavnosti.

SPLOŠNI POGOJI PONUDBE ZA ODDAJO V NAJEM

1. Na podlagi cenitvenega poročila z dne 22. 05.2008, ki ga je izdelala cenilka, mag. Danica Voglar Štic, vpisana v register pooblaščenih ocenjevalcev vrednosti nepremičnin pri Slovenskem inštitutu za revizijo znaša najemnina 4.125,00 € letno, kar predstavlja minimalno višino najemnine.

2. Najemnik krije vse obratovalne stroške, stroške tekočega in investicijskega vzdrževanja, stroške uporabe stavbnega zemljišča.

3. Interesentom je za prenovu na razpolago idejni projekt – Načrt arhitekture št. 12, ki ga je v maju 2008 izdelalo podjetje Dr. Durjava, arhitektura raziskave projekti d.o.o. lahko pa najemniki izdelajo svojo projektno dokumentacijo vendar v skladu s predpisi in z lastnimi programskimi vsebinami, za katero morajo imeti soglasje upravljavca (najemodajalca).

4. Nepremičnina se oddaja v najem za 20 let, najemodajalec pa se z nobenim ponudnikom ne zavzeje skleniti pogodbe, saj mora najemno pogodbo potrditi Vlada RS, zato so vsi predhodni dogovori s pridržkom odločitve vlade in za najemodajalca ne ustvarjajo nobenih obveznosti.

5. Najemnik mora najkasneje v roku dveh let pripraviti projektno dokumentacijo skladno z idejnim projektom in usposobiti kočo tako, da bo ustrezala predpisom za opravljanje gostinske dejavnosti.

Za ta čas se plačevanje najemnine odloži, najemnik pa najemnino za ti dve leti proporcionalno poplača v naslednjih 18 letih. V kolikor najemnik v roku dveh let ne izpolni obveznosti iz te točke, je to lahko razlog za odstop najemodajalca od pogodbe, najemnik pa je dolžan plačati najemnino za ti dve leti nazaj.

6. Najemniku se prizna predkupna pravica, a pod pogojem, da ne pride do odstopa pogodbe najemodajalca zaradi ravnanj najemnika, oz. če najemnik v času trajanja te pogodbe izpolnjuje pogodbene obveznosti.

7. Sprejemljiva dejavnost, ki naj bi se opravljala v nepremičnini oz. sprejemljiva uporaba te nepremičnine je:

- turizem in rekreacija,
- počitnice in razvedrilo,
- izobraževanje, gostinstvo,
- društvena dejavnost povezana z naravo,
- kmetijstvo, gozdarstvo,
- domača obrt.
-

8. Nepremičnina mora predstavljati pomembno infrastrukturo, ki bo:

- neposredno vplivala na povečanje nočitev, dnevnih gostov in storitev v turistični destinaciji;
- posredno vplivala na prepoznavnost območja,
- s svojimi sinergijskimi učinki pospeševala zaposlovanje samozaposlovanje in investicijski razvoj turistične destinacije.

9. Najemnik se zaveže sodelovati z ZGS in sosednjimi občinami pri obogatitvi vsebine koče z gozdarskimi, lovskimi in naravovarstvenimi in drugimi turističnimi vsebinami. Lahko ponudi tudi posebne ugodne pogoje za dejavnosti ZGS in za njihove zaposlene. (Glej priloge!)

10. Najemnik mora izkazati svojo investicijsko sposobnost in reference v gostinsko – storitveni dejavnosti, v ta namen pa mora v ponudbi predložiti:

- Bilanco uspeha in stanja za leto 2008,
- Izjavo o številu gostinskih obratov, številu spalnih kapacitet, številu zaposlenih v dejavnosti in o drugih morebitnih ugodnostih in bonitetah, ki jih nudi najemnik (zanimive za ZGS in lokalno skupnost)

Ogled koče je možen po predhodnem dogovoru. Kontaktna oseba za ogled koče je Alojz PUCKO, vodja KE Ruše, Falska 126, tel: 041 657 788

C/ SPOŠNI PODATKI NA PONUDBI:

1. Ime in priimek:
2. Naslov stalnega bivališča:
3. Naziv in sedež pravne osebe:
4. Ime in priimek odgovorne osebe:
5. Številka transakcijskega računa in naziv banke:
6. Matična številka:
7. Davčna številka:
8. Telefon, fax, elektronski naslov:
9. Podpisnik pogodbe pri pravni osebi:

10. Dejavnosti, ki bi jih opravljali na tej lokaciji:

11. Ponujena letna najemnina:

Ponudbe pošljite do 29. maja 2009 na naslov:

Zavod za gozdove Slovenije, OE Maribor, Tyrševa 15, 2000 Maribor.

Vse informacije v zvezi z najemom dobite na Zavodu za gozdove, OE Maribor, Tyrševa 15

mag Jožef Mrakič, tel 02/ 234 16 15

Lep pozdrav.

mag. Jožef Mrakič, univ.dipl.inž.gozd.,
vodja območne enote

F

NAJEMNA POGODBA

ki jo skleneta

A. najemodajalec: Republika Slovenija, ki jo zastopa Vlada Republike Slovenije, v njenem imenu in po njenem pooblastilu upravljavec premoženja Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana (davčna številka: SI 91496080), ki ga zastopa direktor Jošt Jakša

in

B. najemnik: Ruše turizem d.o.o., Mariborska cesta 31, 2324 Ruše (davčna številka: SI 41296656), ki jo zastopa direktor Miroslav Temnik

1. člen

Pogodbeni stranki uvodoma ugotavljata da:

- je najemodajalec lastnik, Zavod za gozdove Slovenije pa upravljavec nepremičnin na parcelni številki 96.S, zk. vl. št. 107 k.o. Smolnik, in sicer koče Šumik v izmeri 219 m², gospodarskega poslopja v izmeri 190 m² in dvorišča v izmeri 1881m², ki so predmet najema;
- je najemnina določena na podlagi revidiranega cenitvenega poročila z dne 17.8.2009, ki ga je izdelala cenilka, mag. Danica Voglar Štic, vpisana v register pooblaščenih ocenjevalcev vrednosti nepremičnin pri Slovenskem inštitutu za revizijo, in znaša letno;
- najemnina v skladu z določili ZDDV-1 (Ur. l. RS, št. 117/06) ni predmet obračuna DDV, ob morebitni spremembi predpisov pa je DDV strošek najemnika;
- se najemna pogodba sklepa v skladu s 3. alinejo 2. odstavka 55. člena ter 3. odstavkom 56. člena Uredbe o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin (Ur. l. RS, št. 84/2007 in 94/07)

2. člen

Najemodajalec to pogodbo daje najemniku kočo Šumik z gospodarskim poslopjem in zemljiščem na parcelni številki 96.S k.o. Smolnik v najem, ta pa jo od njega v najem vzame, vse ob pogojih določenih v nadaljevanju te pogodbe.

Najemnik je seznanjen s stanjem predmeta najema, ki je slabo, kar kaže dotrajanost notranjosti in zunanosti koče ter gospodarskega poslopja. Najemodajalec nima nikakršnih obveznosti do najemnika glede morebitne vzpostavitve drugačnega stanja oz. vzdrževanja predmeta najema. Prenova objektov, investicijsko vzdrževanje, vlaganje v dejavnost, ki jo bo najemnik opravljal, pridobitev vseh dovoljenj za vlaganje v prenovo ter za opravljanje dejavnosti je izključno stvar in breme najemnika, ob predhodnem soglasju upravljavca. Najemnik v nobenem primeru ni upravičen do povrnitve stroškov zaradi investicijskega vzdrževanja, vlaganj v predmet najema ali kakršnihkoli drugih stroškov, pri čemer se najemnik izrecno odpoveduje vsem pravnim zahtevkom iz tega naslova.

3. člen

Najemna pogodba je sklenjena za obdobje 20 (dvajset) let.

4. člen

Najemnik krije vse obratovalne stroške, stroške tekočega in investicijskega vzdrževanja, stroške uporabe stavbnega zemljišča, prav tako pa tudi stroške, nastale po njegovi krivdi (za kar šteje tudi vsakršna malomarnost).

Med trajanjem najema ni dovoljeno delati arhitektonskih sprememb in investicijskega vzdrževanja na objektih brez privolitve upravljavca. Vrsto in obseg prenove objekta oz. investicijskega vzdrževanja morata upravljavec in najemnik pisno dogovoriti najkasneje do konca marca meseca koledarskega leta za tekoče leto ali več let skupaj v okviru trajanja najemne pogodbe.

Najemodajalec in najemnik se posebej dogovorita, da je najemnik dolžan v roku dveh let po podpisu te pogodbe usposobiti kočo Šumik za gostinsko dejavnost in pripraviti projektno dokumentacijo za celostno obnovo predmeta najema na podlagi idejnega projekta – Načrt arhitekture št. 12, ki ga je v maju 2008 izdelalo podjetje Dr. Durjava, arhitektura raziskave projekti d.o.o., ki je sestavni del te pogodbe. Najemnik lahko izdela svojo projektno dokumentacijo v skladu s predpisi, za katero mora imeti soglasje upravljavca, prav tako pa mora imeti soglasje upravljavca za morebitne spremembe idejnih projektnih rešitev in druge posege v nepremičnino. Projektna dokumentacija mora obsegati: izdelavo projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja, izpeljavo upravnih postopkov za pridobitev gradbenega dovoljenja in pridobitev pravnomočnega gradbenega dovoljenja ter izdelavo projekta za izvedbo s popisi del. Iz razloga slabega stanja predmeta najema in potrebnih investicij se prične plačevati najemnina po dveh letih od podpisa te pogodbe, zaradi česar se najemnina, ki bi v obdobju 20 let znašala mesečno _____, skupno za celotno obdobje pa _____ €, preračuna na obdobje 18 let in tako znaša _____ mesečno. V kolikor najemnik v roku dveh let ne bi usposobil kočo Šumik za gostinsko dejavnost in pripravil projektno dokumentacijo skladno s tem odstavkom pogodbe, lahko upravljavec z enostransko izjavo, poslano s priporočeno pošto, odstopi od pogodbe brez dodatnega roka, najemnik pa je dolžan v roku 8 dni po prejemu izjave plačati znesek _____ €, ki predstavlja znesek 24 mesečnih najemnin, dogovorjenih s to pogodbo.

5. člen

Sprejemljiva dejavnost, ki naj bi se opravljala v nepremičnini oz. sprejemljiva uporaba te nepremičnine je:

turizem in rekreacija,
počitnice in razvedrilo,
izobraževanje, gostinstvo,
društvena dejavnost povezana z naravo,
kmetijstvo, gozdarstvo,
domača obrt.

6. člen

Najemnik je dolžan:

- usposobiti kočo Šumik za gostinsko dejavnost in pripraviti projektno dokumentacijo v skladu s 3. odstavkom 4. člena te pogodbe;
- predmet najema redno tekoče in investicijsko vzdrževati kot dober gospodar (pojem se presoja po splošnih pravilih civilnega prava);
- takoj obvestiti upravljavca o vsaki napaki in o nevarnosti glede predmeta najema, sicer je dolžan povrniti škodo, ki je zaradi tega nastala;
- povrniti škodo, če jo povzroči na predmetu najema;

- ob preteku pogodbe predati upravljavcu predmet najema v uporabnem stanju, brez zahteve po nadomestilu za vložena sredstva v prenovu objektov;
- na svoje stroške preskrbeti vsa dovoljenja in soglasja, potrebna za prenovu objektov in za opravljanje dejavnosti;
- dopustiti vstop upravljavcu oz. njegovemu pooblaščenцу najmanj dvakrat letno;
- omogočiti upravljavcu, da ob najemnikovi dejavnosti vodi tudi svoje dejavnosti, ki so kompatibilne z najemnikovo in na zahtevo upravljavca brezplačno zagotoviti prostore v gospodarskem poslopu in termine delavcem upravljavca in njegovih partnerjev ter dejavnostim upravljavca;
- zavarovalne police, ki jih v zvezi s predmetom najema sklepa najemnik, vinkulirati v korist države;
- plačevati najemnino ter stroške, ki se plačujejo poleg najemnine, v skladu z najemno pogodbo.

Oddaja v podnajem ni dovoljena brez predhodnega pisnega dovoljenja upravljavca. Najemniku se dovoljuje poslovno sodelovanje s pravnimi osebami iz področja turizma, ne more pa prenesti na njih najemne pravice.

7. člen

Najemnik bo plačeval mesečno najemnino v višini € . Višina najemnine se usklajuje z indeksom rasti življenjskih stroškov, prva uskladitev pa bo ob pričetku plačevanja najemnine. Pogodbeni stranki se posebej dogovorita, da najemodajalec najemniku v obdobju 24 mesecev po podpisu pogodbe ne bo obračunaval najemnine. V tem času najemnik plačuje le stroške iz 4. člena te pogodbe.

Najemnino bo najemnik plačeval mesečno v roku 8 dni po izstavitvi računa, in sicer na transakcijski račun Zavoda za gozdove Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana, številka 01100-6030234244. V primeru zamude bo najemnik plačal zamudne obresti, določene z zakonom.

8. člen

Pogodbeni stranki se posebej dogovorita, da ima najemnik ob morebitni prodaji predmeta najema predkupno pravico na predmetu najema, razen v primeru, če najemodajalec odstopi od najemne pogodbe iz razlogov na strani najemnika, navedenih v 2. odstavku 9. člena te najemne pogodbe.

Po izteku dobe najema ima najemnik v primeru ponovne oddaje nepremičnin po tej pogodbi v najem prednostno pravico najema pod enakimi pogoji pred drugimi kandidati.

9. člen

Najemodajalec, v njegovem imenu upravljavec, in najemnik si pridržujeta pravico odpovedati pogodbo. Odpovedni rok znaša eno leto.

Najemodajalec, v njegovem imenu upravljavec, lahko odstopi od pogodbe:

- če najemnik tudi po pisnem opominu uporablja objekt v nasprotju s pogodbo ali brez potrebne skrbnosti, tako da se dela občutnejša škoda;
- če najemnik ne usposobi koč Šumik za gostinsko dejavnost in pripraviti projektne dokumentacije v skladu s 3. odstavkom 4. člena te pogodbe;
- če najemnik predmeta najema ne vzdržuje v skladu s to pogodbo;
- če najemnik ne plačuje stroškov, kot je določeno v 4. členu te pogodbe;
- če je najemnik v zamudi s plačilom najemnine dva meseca od dneva, ko ga je najemodajalec, v njegovem imenu upravljavec, na to opomnil;

- če se zoper najemnika uvede postopek likvidacije, prisilne poravnave ali stečaja, oz. je na kakršenkoli drug način prenehal poslovati;
- če upravljavec iz vzroka, za katerega ni odgovoren, trajno ne more uporabljati prostorov, v katerih je opravljal svojo dejavnost, in zato predmet najema sam potrebuje.

10. člen

Najemodajalec in najemnik bosta spore reševala sporazumno. V primeru, da spora pogodbeni stranki ne bosta mogli rešiti sporazumno, bo spor reševalo stvarno in krajevno pristojno sodišče.

11. člen

Pogodba je napisana v štirih izvodih, od katerih prejme vsaka pogodbeni stranka dva izvoda.

Pogodba je sklenjena in začne veljati z dnem podpisa obeh pogodbenih strank.

V Ljubljani, dne 1.2.2010
ev. št. 22/2010
Najemodajalec:

Republika Slovenija, v njenem imenu:
Zavod za gozdove Slovenije,
Jošt Jakša
Direktor

Najemnik:

Ruše turizem d.o.o.

Miroslav Ternik
Direktor

RUŠE - TURIZEM d.o.o.
Mariborska cesta 31, 2342 Ruše

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 47803-226/2009/3
Ljubljana, dne 01.12.2009

Na podlagi drugega odstavka 7. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, številka 24/05 – uradno prečiščeno besedilo in 109/08), tretjega odstavka 56. člena Uredbe o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin (Uradni list RS, št. 84/07 in 94/07) je Vlada Republike Slovenije dne 1.12.2009 sprejela naslednji

SKLEP:

1. Republika Slovenija, Vlada Republike Slovenije kot najemodajalec sklene najemno pogodbo za oddajo v najem nepremičnine parcele št. 96.S k.o. Smolnik, in sicer koče Šumik z gospodarskim poslopjem in dvoriščem, z družbo Ruše turizem d.o.o., Mariborska cesta 31, 2324 Ruše kot najemnikom, za dobo 20 let po ekonomski najemnini v višini EUR letno.
2. Za podpis zgoraj navedene pogodbe se pooblasti Jošt Jakša, direktor Zavoda za gozdove Slovenije.

mag. Milan Martinčič
GENERALNI SEKRETAR

SKLEP PREJMEJO:

- Zavod za gozdove Slovenije,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Generalni sekretariat Vlade RS, Sektor za podporo dela KAZI

Rešeno

KOČA na ŠUMIKU

„Smo mlada, ambiciozna ter visoko motivirana ekipa, športu bližje kot kjer koli drugje. Zagovarjamo skupinsko delo, inovativnost, zanesljivost, željo po uspehu in osebni rasti. Ustvarjamo okolje v katerem se vsi dobro počutimo in težimo k nenehnemu razvoju. Odlikujejo nas učinkovitost, prilagodljivost in pri nas o adrenalinu ne govorimo, ampak ga ustvarjamo. Nenehno sledimo novim trendom na področjih našega delovanja. Smo ekipa, ki ne pozna ne meja, niti ovir. Različnosti spreminjamo v izzive, odnose v napredek.“

IDEJNA ZASNOVA:

Izgradnja koče na Šumiku ima svoj namen, ki izvira iz polovice prejšnjega stoletja. Kot vemo je bila in še vedno je gozdarska koča. Radi bi ohranili pristnost in njen namen.

Lokacija in koča sama ponujata marsikatero možnost za razvoj več različnih vrst turizma. Dobro izhodišče ima za razvoj športno – rekreacijskega, gorskega, kulturnega turizem, podeželskega in mladinskega turizma. Ker je na Pohorju toliko raznolikih atrakcij, ki bi se jih dalo združiti v celovite turistične produkte, je popolnoma realen cilj, da se v prihodnjih letih razvije konkretnější stacionaren oziroma počitniški turizem.

Cilji-projekti, ki jih želimo doseči:

- združevati športnike, rekreativne športnike in prijatelje športa z namenom organiziranja možnosti športno-rekreativnih aktivnosti, (kolesarjenje, pohodništvo,....)
- skrbeti za množičnost in populacijo športno-rekreativnih aktivnosti, (poletni kampi, zimovanja,...)
- organizacija kongresnega turizma v smislu organizacije raznih seminarjev-tečajev iz področja športa, kulture, turizma,...

In v ta namen ponuditi:

- gostinsko ponudbo (domaćnost, pristnost, domače jedi značilne za pokrajino),
- možnost nočitev,...

Skratka ustvariti prijetno okolje, ki nam bo dalo novih moči za vsakdanje izzive!

Več o nas samih in programih, ki jih izvajamo na: www.activegallus.com

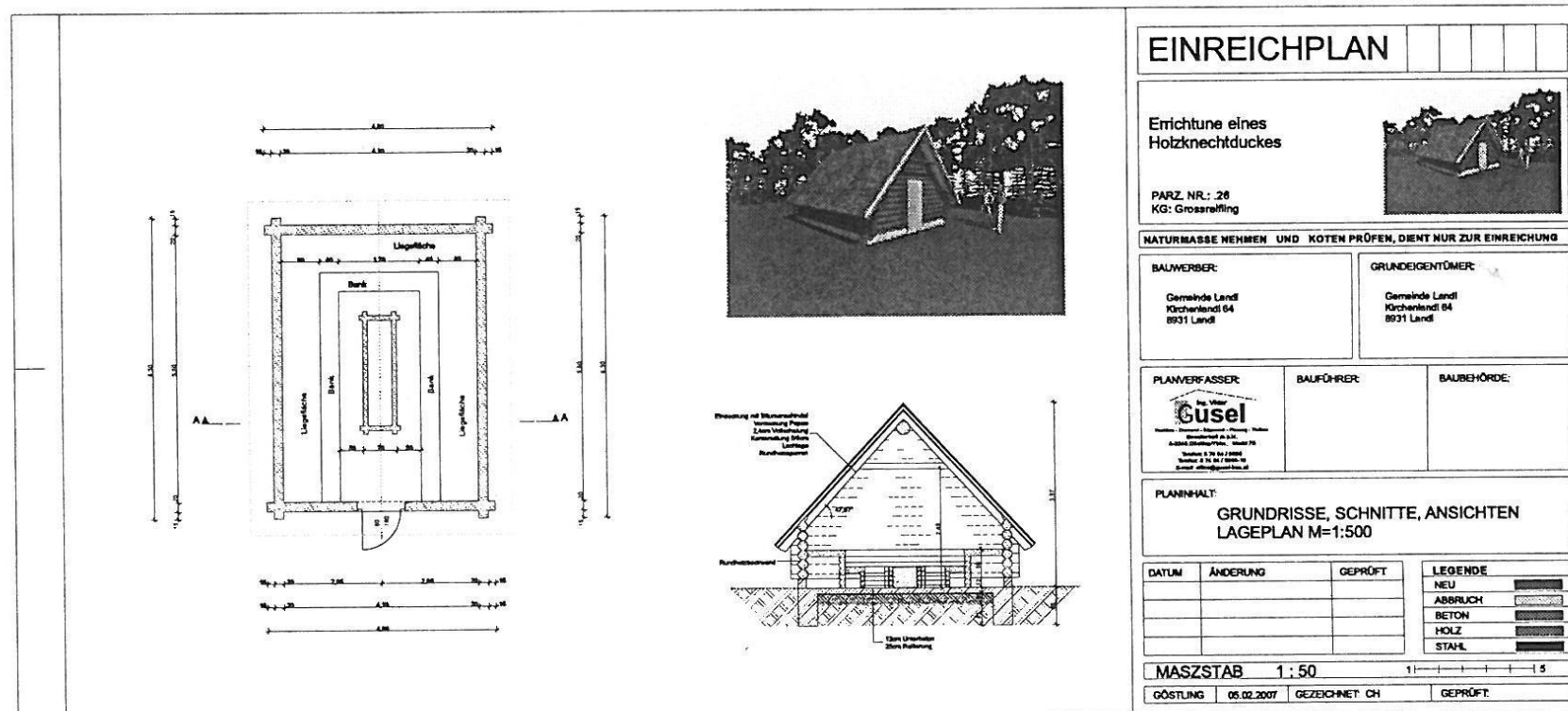

SEGWAY PT X2

- color black / silver
- 2 Lithium-Ionen Batteries
- Inclusive wireless InfoKey- Controller
- Manual instruction
- Driving instruction
- Assembling instruction
- Wrench set
- European electric cable 220V
- CE certification
- TÜV certification

Order number:	Color:	Netto:	Brutto (incl. tax.)
20145-00003	black / silver	6.990,00 €	8.388,00 €

Priloga I: Načrt gozdarske kolibe (Forstmuseum Silvanum)

Predlogi strateških in operativnih ciljev za Pilotno območje Pohorje

Ohranjena narava in krajina	Vzdržen zeleni turizem in usmerjen obisk	Okolju in uporabniku prijazna raba naravnih virov (les, voda, kamen)	Okolju in uporabniku prijazna mobilnost ter urejena infrastruktura	Ohranjena kulturna dediščina in lokalna izročila	Visoka kakovost življenja lokalnega prebivalstva
- Povečane površine pohorskih planj - Obnovljen barjanski vodni sistem - Ohranjena površina gozdnih rezervatov in določitev ekocelic - Delujoč kontinuiran in učinkovit sistem spremljanja stanja Natura 2000 vrst in habitatnih tipov - Vzpostavljen učinkovit naravovarstveni nadzor nad dejavnostmi na Pohorju - Vzpostavljeno širše zavarovano območje - Park Pohorje 2013 z več varstvenimi conami - Delujoč Sklad za ohranjanje narave Pohorje	- Vzpostavljeno celostno spoznavanje in dožemanje narave in kulturne dediščine Pohorja - Prepoznana zelena destinacija in znamka Pohorje - Lokalno pogojene in sonaravne zmogljivosti ter aktivnosti na Pohorju - Kakovostna ponudba lokalnih proizvodov in storitev s Pohorja - Vzpostavljena organiziranost celovite zelene destinacije Pohorje	- Povečana realizacija poseka lesa in zmanjšanje površine gozda ter s tem vzpostavitev tradicionalne kmetijske rabe - Povečana kmetijska dejavnost in povečan delež površin pod ekološkim kmetovanjem - Povečana raba naravnih materialov (lesa in kamna) - Povečan delež rabe energije iz obnovljivih naravnih virov in učinkovita raba energije - Razviti produkti iz lokalnih naravnih virov in vzpostavljene blagovne znamke z imenom Pohorje - Motivirani in usposobljeni nosilci proizvodnje produktov iz lokalnih naravnih virov - Okolju prijazna in trajnostna raba vodnih virov	- Izdelan medregijski in lokalni načrt prometnih povezav - Posodobljena prometna in komunalna infrastruktura - Urejena dostopnost s sodobnim javnim prevozom in alternativnimi oblikami prevoza	- Ohranjene značilnosti lokalne arhitekture - Izkoriščen razvojni potencial kulturne dediščine in lokalnih izročil - Povezani lokalni, regionalni dogodki, ki izhajajo iz kulturne dediščine	- Povezano in usklajeno delovanje med in znotraj sektorjev z namenom skupnega razvoja in promocije območja - Izdelani programi povezovanja lokalnega prebivalstva in njihove vključenosti v upravljanje in razvoj območja - Izdelani programi osveščanja za trajnostno ravnanje prebivalcev in obiskovalcev - Spodbujanje in promocija podjetniške dejavnosti ter zaposlovanja v lokalnem okolju - Specializirana izobraževanja in usposabljanja za dvig kompetenc lokalnega prebivalstva

Slika: Fotografija informacijske table pred kočo na Šumiku (Rok Damijan, 2011)

Koča na Šumiku je bila zgrajena leta 1936 kot lovska postojanka g. ritmojstra Glančnika, moža Karoline Zabeo, ki je bila prvorojenka italijanskega grofa Zabeo, iz Falske gosposčine (graščine). Celotno posest sta si pridobila, ko sta po oporoki iz dne 26.8.1932 očeta Alfonza, odkupila polovico premoženja od Karolinine sestre Frančiške leta 1936. Uradna otvoritev za izbrane povablence je bila leta 1940. Časopis Vestnik leta 1945 v članku navaja, da je bila kočica namenjena samo nemškutarjem in petokalonašom, slovenska noga ni smela prestopiti praga vhodnih vrat. Po vojni je kočica ostala edina ne požgana in neporušena na tem območju Pohorja. Po koncu vojne preide upravljanje kočice ponovno v gozdarske roke, Gozdno gospodarstvo Maribor, vendar ne za gozdarske namene. Po zaslugi takratnega direktorja GG v Rušah gospoda Vlada Najzerja je predana planinskemu društvu Ruše, saj ni bilo nobenega drugega podobnega objekta, ki bi služil planincem in pohodnikom kot postojanka. Planinsko društvo upravlja s kočico do leta 1962, ko poteče pogodba z GG Maribor. Pohorje se je tako s Kočo Šumik pridružilo trem planinskim kočam v slovenskih gorah, ki so bile oskrbovane že leta 1945. Okoliški gozdovi so bili ves ta čas redno gospodarjeni in v ta namen je bila ob potoku Lobnica postavljena drča za spravilo lesa v dolino. Po letu 1962 so se v kočico naselili gozdni delavci, ki jim je objekt služil kot prostor za nastanitev in redno toplo prehrano. V koči je prebivalo okoli štirideset gozdnih delavcev. V tem času ni več glavni pomen delavcev oskrba drče, saj okoli leta 1960 zgradijo gozdno cesto iz Ruš do Šumika.

Slika: Razglednica koče na Šumiku, poslana 13. 6. 1960 (avtor neznan)